

druz
İŞ SAĞLIĞI UZMANI

3 ARALIK 2016

İŞ SAĞLIĞI VE

GÜVENLİĞİ

SINAVINA

GİRECEKLER

İÇİN

HAZIRLANMIŞ

DERS NOTLARI

*** Bu dosya <http://isqfrm.com/threads/mevzuatlarin-ozetleri-is-guvenligi-uzmanligi-sinavin-hazirlananlar-icin.8057/> sitesinde 7 Mayıs 2013 tarihinde Xzenon adlı üye tarafından paylaşılmıştır.

*** UYARI: DERS NOTUNDA YAZIM VE İMLA HATALARI SÖZKONUSU OLABİLİR.

*** UYARI: BU DERS NOTU BİR İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ FORUMUNDA, BİR FORUM ÜYESİ TARAFINDAN PAYLAŞILMIŞTIR. BİLGİLERİN DOĞRULUĞU KONTROL EDİLMEMİŞTİR.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

ÖNEMLİ YÖNETMELİKLERİN ÖZETİ

İÇİNDEKİLER

1. Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği.....	1
2. Alt İşverenlik Yönetmeliği.....	2
3. Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik.....	3
4. Asgari Ücret Yönetmeliği.....	4
5. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik.....	5
6. Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik.....	13
7. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.....	15
8. Çocuk ve Genç İşçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.....	16
9. Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik.....	17
10. Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği.....	18
11. Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik.....	19
12. Gürültü Yönetmeliği.....	21
13. Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği.....	22
14. Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Yönetmeliği.....	24
15. İlk Yardım Yönetmeliği.....	25
16. İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik.....	26
17. İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği.....	28
18. İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği.....	29
19. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği.....	30
20. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik.....	31
21. İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına Dair Yönetmelik.....	32
22. Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik.....	34

23. Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik.....	36
24. Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik.....	40
25. Maden ve Taşocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik.....	41
26. Makine Koruyucuları Yönetmeliği.....	43
27. Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik.....	44
28. Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik.....	46
29. Titreşim Yönetmeliği.....	47
30. Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği.....	48
31. Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği.....	

Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği (Resmi Gazete: 16/06/2004)

Madde 1 (Amaç): Hangi tip işlerin ağır ve tehlikeli olduğu ve 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçilerin hangi ağır ve tehlikeli işlerde çalışabileceği.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 85. Maddesi.

Madde 4: 16 yaşını doldurmamış genç işçilerin ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasaktır. EK-1 deki çizelgede karşısında (K) harfi bulunmayan işlerde kadınlar ve (Gİ) harfleri bulunmayan işlerde de 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçiler çalıştırılmaz.

Madde 5 (Sağlık Raporu): Ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılacak işçiler (kadınlar dâhil) ile 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçilerin işe girişlerinde, işe dayanıklı ve uygun olduklarının hekim raporu ile belirlenmesi zorunludur. İşin devamı süresince de genç işçiler için 6 ayda bir, diğer işçiler için de en az yılda bir bu rapor tekrarlanmalıdır.

Bu raporlar işyeri hekimi, işyeri sağlık ve güvenlik birimi, ortak sağlık ve güvenlik birimi, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde sırasıyla en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu, Sağlık Ocağı veya aile hekimi, hükümet veya belediye hekimleri tarafından verilir.

İşyeri hekimi tarafından verilen rapora itiraz halinde, işçi en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi sağlık kurulunca muayeneye tabi tutulur. Verilen rapor kesindir.

Madde 6 (Kadınların Özel Günleri): Kadınlar, ay hali günlerinde ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmazlar. Bu günlerin sayısı 5 gün olarak hesap edilir. Ay halinin başlangıcı işçinin ihbar tarihidir.

Madde 10 (Kapsam Belirleme): EK-1 deki çizelgede yer almayan herhangi bir işin ağır ve tehlikeli işlerden sayılıp sayılmayacağı konusunda karar vermeye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkilidir.

Alt İşverenlik Yönetmeliği (Resmi Gazete: 27/09/2008)

Madde 2 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 3. Maddesi.

Madde 4: Alt işverene verilen işyerinde mal veya hizmet üretiminin yardımcı işlerinden olmalıdır. Asıl işin bölünerek alt işverene verilmesi durumunda ise, verilen iş işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren bir iş olmalıdır.

Alt işveren, üstlendiği iş için görevlendirdiği işçileri sadece o işyerinde çalıştırmalıdır.

Alt işveren daha önce o işyerinde çalışmış yada çalışmakta olan işçileri, kendi işçisi konumunda çalıştıramaz.

Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik (Resmi Gazete: 26/12/2003)

Madde 1(Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, çalışanların asbest tozuna maruziyetlerinin önlenmesi ve bu maruziyetten doğacak sağlık risklerinden korunması, sınır değerlerin ve diğer özel önlemlerin belirlenmesidir.

Madde 3 (Dayanak):4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi

Madde 6 (Bildirim): İşveren, bu yönetmelik kapsamına giren işyerini çalışmaya başlamadan önce bakanlığa bildirmekle yükümlüdür. Bildirimde aşağıdaki hususlar yer alacaktır.

1. İşyerinin adresi,
2. Kullanılan veya işlenen asbestin türü ve miktarı,
3. Yapılan işler ve kullanılan prosesler,
4. Çalışan işçi sayısı,
5. İşe başlama tarihi ve işin süresi,
6. Çalışanların maruziyetlerini önlemek için alınan tedbirler.

İşçiler ve/veya temsilcileri, bakanlığa yapılan bildirimle ilgili belgeleri görme hakkına sahiptir.

Madde 7 (Kullanım yasağı): Asbestin püskürtülerek (sprey) kullanılması çalışmaları ile asbest içeren, yoğunluğu 1 gr/cm³ den az olan, yalıtım veya ses yalıtım malzemesi ile çalışılması yasaktır.

Asbestle alakalı işlerde işçilerin asbest liflerine maruz kalabileceği işler yasaktır. Ancak, asbest içeren malzemenin yıkımı, sökümü ve ayırma gibi işlemlerden kaynaklanan asbestli ürünlerin atılması için yapılan işler hariçtir.

Madde 9 (Asbest Ölçümleri): Havadaki asbestin ölçülmesinde, uzunluğu 5 mikrondan daha büyük, eni 3 mikrondan daha küçük ve boyu enini 3 katından daha büyük olan lifler hesaba katılacaktır.

Madde 10 (Sınır Değer): İşveren, işçilerin maruz kaldığı havadaki asbest konsantrasyonunun, sekiz saatlik zaman ağırlıklı ortalama (TWA) değerinin **0,1 lif/cm³**'ü geçmemesini sağlayacaktır.

Madde 19 (Sağlık Gözetimi): İşçilerin sağlık durumlarının değerlendirilmesi en az 3 yılda bir tekrarlanacak ve her işçi için sağlık kaydı tutulacaktır.

Madde 20 (Kayıt Tutulması): Asbestle çalışılan işyerlerinde işverenler aşağıda belirtilen kayıtları tutmak ve bunları saklamakla yükümlüdürler:

İşveren, asbest veya asbestli malzeme ile çalışanların yaptıkları işleri, çalışma süresini ve maruziyet miktarını belirten kayıtları tutacaktır. İşçiler kendilerine ait kayıtların bir örneğini alabilirler. Bu kayıtlar maruziyetin sona ermesinden sonra en az 40 yıl süreyle saklanacaktır. İşyerinde faaliyetin sona ermesi halinde işveren belgeleri bakanlığa vermek zorundadır.

Asgari Ücret Yönetmeliği (Resmi Gazete: 01/08/2004)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, asgari ücretin tespiti sırasında uygulanacak esaslar, Komisyonun toplanma ve çalışma şekli ile komisyonun başkan, üye ve raporörlerine verilecek huzur hakkına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun **39.** Maddesi.

Madde 7 (Ücretin Belirlenmesindeki Esaslar): Ücret en geç iki yılda bir olmak üzere işçilerin 16 yaşını doldurmuş olup olmadıklarına göre ayrı ayrı belirlenir.

Basınçlı Ekipmanlar Yönetmeliği (Resmi Gazete: 22/01/2007)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, maksimum izin verilebilen PS basıncı 0,5 bar'dan daha büyük olan basınçlı ekipmanların ve donanımların tasarım, üretim ve değerlendirilmesi ile ilgili usul ve esasları belirlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik (Resmi Gazete: 19/12/2007)

Madde 3 (Dayanak): 7126 sayılı Sivil Savunma Kanunu ek **9.** Maddesi, 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun **33.** Maddesi ve 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin **30/A** maddesi.

Madde 7 (Genel Sorumluluklar ve Yasaklar): (4)- Yüksek binalar ile toplam kapalı kullanım alanı **1000 m²**'den büyük imalathane, atölye, depo, otel, motel, sağlık, toplanma ve eğitim binalarında, binaya ait yangın tahliye projeleri, bina girişinde ve yangın sırasında itfaiyenin kolaylıkla ulaşabileceği bir yerde bulundurulur. Bu projelerde; binanın kaçış yolları, yangın merdivenleri, varsa itfaiye asansörleri, yangın dolapları, itfaiye su verme ağızları, yangın pompaları ile jeneratörün yeri işaretlenir. (Yüksek Bina: Bina yüksekliği 21,5 m. den veya 7 kattan fazla, yapı yüksekliği 30,5 m. den veya 10 kattan fazla olan bina.)

Madde 19 (Bina Tehlike Sınıflandırması): (2)- Binada veya bir bölümünde söndürme sistemleri ile kompartıman oluşturulurken, tasarım sırasında aşağıdaki tehlike sınıflandırılması dikkate alınır:

- a) Düşük tehlikeli yerler: Düşük yangın yüküne ve yanabilirliğe sahip malzemelerin bulunduğu, en az 30 dakika yangına dayanıklı ve tek bir kompartıman alanı 126 m^2 'den büyük olmayan yerlerdir.
- b) Orta tehlikeli yerler: Orta derecede yangın yüküne ve yanabilirliğe sahip yanıcı malzemelerin bulunduğu yerlerdir.
- c) Yüksek tehlikeli yerler: Yüksek yangın yüküne ve yanabilirliğe sahip ve yangının çabucak yayılarak büyümesine sebep olacak malzemelerin bulunduğu yerlerdir.

(**Yangın Kompartımanı:** Bir bina içerisinde, tavan ve taban döşemesi dahil olmak üzere, her yanı en az 60 dakika yangına karşı dayanıklı yapı elemanları ile duman ve ısı geçirmez alanlara ayrılmış bölge)

Madde 24: (4)- Bina yüksekliği 21,5 m.'den fazla olan konut harici binalarda ve bina yüksekliği 30,5 m.'den fazla olan konut binalarında atriumlu bölüm hariç, her kat yangın kompartımanı olarak düzenlenir.

Madde 25 (Yangın Duvarları): (3)- Yüksek binalarda çöp, haberleşme, evrak ve teknik donanım gibi, düşey tesisat, şaft ve baca duvarlarının yangına en az 120 dakika ve kapaklarının en az 90 dakika dayanıklı ve duman sızdırmaz olması gerekir.

Madde 34 (Yangın Güvenlik Holü): (2)- Yangın güvenlik hollerinin duvar, tavan ve tabanında hiçbir yanıcı malzeme kullanılamaz ve bu hollerin, yangına en az 120 dakika dayanıklı duvar ve en az 90 dakika dayanıklı duman sızdırmaz kapı ile diğer bölümlerden ayrılması gerekir.

(3)- Yangın güvenlik hollerinin taban alanı, 3 m^2 'den az, 6 m^2 'den fazla ve kaçış yönündeki boyutu ise 1,8 m.'den az olamaz.

(4)- Acil durum asansörü önünde yapılacak yangın güvenlik holü alanı, 6 m^2 'den az, 10 m^2 'den çok, ve herhangi bir boyutu 2m. den daha az olamaz.

Madde 39 (Acil Çıkış Zorunluluğu): (1)- Bütün yapılarda, aksi belirtilmedikçe, en az 2 çıkış tesis edilmesi ve çıkışların korunmuş olması gerekir.

(2)- Aksi belirtilmedikçe, 25 kişinin aşıldığı yüksek tehlikeli yerler ile 50 kişinin aşıldığı her mekanda en az 2 çıkış kapısı bulunması şarttır. Kişi sayısı 500 kişiyi geçer ise, en az 3 çıkış ve 1000 kişiyi geçer ise, en az 4 çıkış bulunmak zorundadır.

Madde 47 (Kaçış Yolu Kapıları): (1)- Kaçış yolu kapılarının en az temiz genişliği 80 cm.'den ve yüksekliği 200 cm.'den az olamaz. (genişlik 120 cm.'den çok olamaz)

(3)- Kaçış merdiveni ve yangın güvenlik holü kapılarının; duman sızdırmaz ve 4 kattan daha az kata hizmet veriyor ise en az 60 dakika, bodrum katlara ve 4 kattan daha fazla kata hizmet veriyor ise en az 90 dakika yangına karşı dayanıklı olması şarttır.

(6)- Kapıların en çok 110 N kuvvetle açılacak şekilde tasarlanması gerekir.

Madde 48 (Konutlar): (5)- Kaçış mesafeleri uygun olmak şartıyla, sadece konut olarak kullanılan binalarda kaçış merdivenleri aşağıdaki şekilde düzenlenir:

- a) Yapı yüksekliği 21,5 m.'nin altındaki konutlarda korunumsuz normal merdiven kaçış yolu olarak kabul edilir ve ikinci çıkış aranmaz.
- b) Yapı yüksekliği 21,5 m.'den fazla ve 30,5 m.'den az olan konutlarda, en az 2 merdiven düzenlenmesi, merdivenlerden en az birisinin korunumlu olması ve her daireden korunumlu merdivene ulaşılması gerekir.
- c) Yapı yüksekliği 30,5 m.'den fazla ve 51,5 m.'den az olan konutlarda, birbirlerine alternatif, her ikisinde korunumlu ve en az birinde yangın güvenlik holü düzenlenmiş veya basınçlandırma uygulanmış 2 kaçış merdiveni yapılması mecburidir.
- d) Yapı yüksekliği 51,5 m.'den yüksek olan konutlarda, birbirlerine alternatif ve yangın güvenlik holü olan ve basınçlandırılan en az 2 adet kaçış merdiveni yapılması şarttır.

Madde 50 (Oteller, Moteller ve Yatakhaneler): (1)- Otellerin, motellerin ve diğer binaların yatakhane olarak kullanılan bölümlerinin aşağıda belirtilen şartlara uygun olması gerekir.

- a) Yatak odaları, iç koridordan en az 60 dakika yangına karşı dayanıklı bir duvar ile ayrılır.
- b) İç koridora açılan kapıların yangına karşı en az 30 dakika dayanıklı olması ve kendiliğinden kapatan düzenekler ile donatılması gerekir. (Duvarlar ise 60 dakika)

Madde 54 (Kazan Daireleri): (2)- Kazan dairesi, binanın diğer kısımlarından, yangına en az 120 dakika dayanıklı bölmelerle ayrılmış olarak merkezi bir yerde ve bütün halinde bulunur. Bina dilatasyonu, kazan dairesinden geçemez.

(5)- Isıl kapasiteleri 50 kW – 350 kW arasında olan kazan dairelerinde en az bir kapı, döşeme alanı 100 m²'nin üzerindeki veya ısı kapasitesi 350 kW'ın üzerindeki kazan dairelerinde en az 2 çıkış kapısı olur. Çıkış kapılarının olabildiği kadar birbirinin ters yönünde yerleştirilmesi, yangına en az 90 dakika dayanıklı, duman sızdırmaz ve kendiliğinden kapanabilecek özellikte olması gerekir.

(8)- Kazan dairesinde en az 1 adet 6 kg.'lık çok maksatlı kuru kimyevi tozlu yangın söndürme cihazı ve büyük kazan dairelerinde en az 1 adet yangın dolabı bulundurulur.

Madde 57 (Mutfaklar ve Çay Ocakları): (1)- Konutlar hariç olmak üzere, alışveriş merkezleri, yüksek binalar içinde bulunan mutfaklar ve yemek fabrikaları ile bir anda 100'den fazla kişiye hizmet veren mutfakların davlumbazlarına otomatik söndürme sistemi yapılması şarttır.

Madde 60 (Otoparklar): (2)- Toplam alanı 2000 m²'yi aşan bodrumlardaki kapalı otoparklar için mekanik duman tahliye sistemi yapılması şarttır. Duman tahliye sisteminin binanın diğer bölümlerine hizmet veren sistemlerden bağımsız olması ve saatte en az 9 hava değişimi sağlaması gerekir.

Madde 63 (Acil Durum Asansörü): (2)- Yapı yüksekliği 51,5 m.'den daha fazla olan yapılarda, en az 1 asansörün acil hallerde kullanılmak üzere acil durum asansörü olarak düzenlenmesi şarttır.

(3)- Acil durum asansörleri önünde, aynı zamanda kaçış merdivenine de geçiş sağlayacak şekilde, her katta 6 m²'den az, 10 m²'den çok ve herhangi bir boyutu 2 m.'den az olmayacak yangın güvenlik holü oluşturulur.

(4)- Acil durum asansörünün kabin alanının en az 1,8 m², taşıma kapasitesinin en az 630 kg. hızının zemin kattan en üst kata 1 dakikada erişecek hızda olması ve enerji kesilmesi halinde, acil durum jeneratörüne bağlı bulunması gerekir.

(5)- Acil durum asansörlerinin elektrik tesisatının ve kablolarının yangına karşı en az 60 dakika dayanıklı olması ve asansör boşluğu içindeki tesisatın sudan etkilenmemesi gerekir.

Madde 65 (Transformatör): (1)- Transformatörün kurulacağı odanın bütün duvarları, tabanı ve tavanı en az 120 dakika süreyle yangına dayanabilecek şekilde yapılır.

Madde 66 (Jeneratör): (1)- Jeneratörün kurulacağı odanın bütün duvarları, tabanı ve tavanı en az 120 dakika süreyle yangına dayanabilecek şekilde yapılır.

Madde 68 (İç Tesisat): (2)- Yapı yüksekliği 51,5 m.'den daha fazla olan binalarda şaft içinde bus-bar sisteminin bulunması mecburidir.

Madde 72 (Acil Durum Aydınlatması Sistemi): (2)- Bütün kaçış yollarında, toplanma için kullanılan yerlerde, asansörlerde ve yürüyen merdivenlerde, yüksek risk oluşturan hareketli makineler ve kimyevi maddeler bulunan atölye ve laboratuvarlarda, elektrik dağıtım ve jeneratör odalarında, merkezi batarya ünitesi odalarında, pompa istasyonlarında, kapalı otoparklarda, ilkyardım ve emniyet ekipmanının bulunduğu yerlerde, yangın uyarı butonlarının ve yangın dolaplarının bulunduğu bölümler ile benzeri bölümlerde ve aşağıda belirtilen binalarda, acil durum aydınlatılması yapılması şarttır:

- a) Hastaneler ve huzurevlerinde ve eğitim amaçlı binalarda,
- b) Kullanıcı yükü 200'den fazla olan bütün binalarda,
- c) Zemin seviyesinin altında 50 veya daha fazla kullanıcısı olan binalarda,
- d) Penceresiz binalarda,
- e) Otel, motel ve yemekhanelerde,
- f) Yüksek tehlikeli yerlerde,
- g) Yüksek binalarda.

(3)- Acil durum aydınlatmasının normal aydınlatmanın kesilmesi halinde en az 60 dakika sağlanması şarttır. Acil durum çalışma süresinin kullanıcı yükü 200'den fazla olduğu takdirde en az 120 dakika olması gerekir.

(4)- Kaçış yolları üzerinde aydınlatma ünitesi seçimi ve yerleştirmesi, tabanlarda, döşemelerde ve yürüme yüzeylerinde, kaçış yolunun merkez hattı üzerindeki herhangi bir noktada acil durum aydınlatma seviyesi en az 1 lux olacak şekilde yapılır. Acil durum çalışma süresi sonunda bu aydınlatma seviyesinin herhangi bir noktada 0,5 lux'den daha düşük bir seviyeye düşmemesi gerekir.

Madde 73 (Acil Durum Yönlendirmesi): (4)- Yönlendirme işaretleri; yeşil zemin üzerine beyaz olarak, ilgili yönetmelik ve standartlara uygun sembolleri ve normal zamanlarda kullanılacak çıkışlar için "ÇIKIŞ", acil durumlarda kullanılacak çıkışlar için ise "ACİL ÇIKIŞ" yazısını ihtiva eder. Yönlendirme işaretlerinin her noktadan görülebilecek şekilde ve işaret yüksekliği 15 cm.'den az olmamak üzere, azami görülebilirlik uzaklığı; dışarıdan veya kenarından aydınlatılan yönlendirme işaretleri için işaret boyut yüksekliğinin 100 katına, içeriden ve arkasından aydınlatılan işaretlere sahip acil durum yönlendirme üniteleri için işaret boyut yüksekliğinin 200 katına eşit olan uzaklık olması gerekir.

(5)- Yönlendirme işaretleri, yerden 200 cm. ila 240 cm. yüksekliğe yerleştirilir.

Madde 74 (Tasarım İlkeleri): (1)- Yangın algılama sisteminin ve parçalarının TS EN 54'e uygun olarak üretilmesi, tasarlanması, tesis edilmesi ve işletilmesi şarttır.

Madde 75 (Algılama ve Uyarı Sistemi): (2)- Yangın uyarı butonlarının, bir kattaki herhangi bir noktadan o kattaki herhangi bir yangın uyarı butonuna yatay erişim uzaklığının 60 m.'yi geçmeyecek şekilde yerleştirilmesi gerekir. Yangın uyarı butonları yerden en az 110 cm. ve en fazla 130 cm. yüksekliğe yerleştirilir.

Madde 83 (Kablolar): (1)- Bir yangın sırasında çalışır durumda kalması gereken kabloların yangına karşı en az 60 dakika dayanabilecek özellikte olması şarttır.

Madde 85 (Tasarım İlkeleri): (5)- Duman tahliyesinde kullanılacak fanların ve basınçlandırma fanlarının besleme kablolarının yangına en az 60 dakika dayanıklı olması ve jeneratörden beslenecek şekilde tesis edilmesi gerekir.

Madde 87 (İklimlendirme ve havalandırma tesisatının duman kontrolünde kullanımı): (12)- Yapı yüksekliği 51,50 m.'nin üzerinde olan binaların hol ve koridor gibi ortak alanlarında duman kontrol sistemi yapılması mecburidir.

Madde 88 (Kazan dairesi, Jeneratör odası, Mutfak, Otoparklar ve Tahıl depolarında duman kontrolü): (3)- Toplam alanı 2000 m²'yi aşan kazan dairelerinde, kapalı otopark alanlarında ve bodrum katlardaki depolarda mekanik duman tahliye sistemi yapılması mecburidir. Duman tahliye sisteminin, binanın diğer bölümlerine hizmet veren sistemlerden bağımsız olması ve saatte en az 10 defa hava değişimi sağlaması gerekir.

Madde 89 (Basınçlandırma Sistemi):(1)- Konutlar hariç olmak üzere, bütün binalarda, merdiven kovasının yüksekliği 30,50 m.'den fazla ise, kaçış merdivenlerinin basınçlandırılması gerekir.

(3)- Yapı yüksekliği 51,50 m.'den yüksek olan konutların kaçış merdivenlerinin basınçlandırılması şarttır.

Madde 94 (Sabit boru tesisatı ve Yangın Dolapları): (1)- Tesisatın amacı, bina içinde yangın ile mücadelede güvenilir ve yeterli suyun sağlanmasıdır. Bunun için, bina içinde itfaiye su alma hattı ve yangın dolapları tesis edilir.

a) Yangın dolaplarının tesisinde aşağıdaki şartlara uyulur:

1. Yüksek binalar ile toplam kapalı kullanım alanı 1000 m²'den büyük imalathane, atölye, depo, otel, motel, sağlık, toplanma amaçlı ve eğitim binalarında ve kapalı kullanım alanı 2000 m²'den büyük bütün binalarda yangın dolabı yapılması mecburidir.
2. Yangın dolapları, her katta ve yangın duvarları ile ayrılmış her bölümde aralarındaki uzaklık 30 m.'den fazla olmayacak şekilde düzenlenir.

Madde 95 (Hidrant Sistemi): (3)- Hidrantlar arası uzaklık çok riskli bölgelerde 50 m, riskli bölgelerde 100 m, orta riskli bölgelerde 125 m ve az riskli bölgelerde 150 m alınır.

(7)- İmar planlama alanı 5000 m²'den büyük olan ve içerisinde her türlü kullanım alanı bulunan yerleşim alanlarında dış hidrant sistemi yapılması şarttır.

Madde 96 (Yağmurlama Sistemi):(2)- Aşağıda belirtilen yerlerde otomatik yağmurlama sistemi kurulması mecburidir:

- a) Yapı yüksekliği 30,50 m.'den fazla olan konut haricindeki bütün binalarda,
- b) Yapı yüksekliği 51,50 m.'yi veya 17 katı geçen konutlarda,
- c) Araç kapasitesi 20'den fazla olan otoparklarda,
- d) Yatılan oda sayısı 100'ü veya yatak sayısı 200'ü geçen otellerde, yurtlarda, pansiyonlarda, misafirhanelerde ve yapı yüksekliği 21,5 m.'den fazla olan bütün yataklı tesislerde,
- e) Toplam alanı 2000 m²'nin üzerinde olan katlı mağazalarda, alışveriş, ticaret, eğlence ve toplanma yerlerinde,
- f) Toplam alanı 1000 m²'den fazla olan, kolay alevlenici ve parlayıcı madde üretilen veya bulundurulmuş yapılarda.

(5)- Yağmurlama sistemi tasarımının TS EN 12845 'e göre yapılması gerekir.

Madde 99 (Taşınabilir Söndürme Tüpleri): (1)- Taşınabilir söndürme tüplerinin tipi ve sayısı, mekânlarda var olan durum ve risklere göre belirlenir. Buna göre;

YANGIN TİPİ	YANGIN SÖNDÜRÜCÜ TİPİ			
	SU	KÖPÜK	CO2	KKT
A	X			X
B		X	X	X
C			X	X
D				X

(2)- Düşük tehlike sınıfında her 500 m², orta tehlike ve yüksek tehlike sınıfında her 250 m² yapı inşaat alanı için 1 adet olmak üzere, uygun tipte 6 kg'lık yangın söndürme tüpü bulundurulması gerekir.

(4)- Söndürme tüpleri dışarıya doğru, geçiş boşluklarının yakınına ve dengeli dağıtılarak, görülebilecek şekilde işaretlenir ve her durumda kolayca girilebilir yerlere, yangın dolaplarının içine veya yakınına yerleştirilir. Söndürme tüplerine ulaşma mesafesi en fazla 25 m. olur.

(5)- Taşınabilir söndürme tüpleri için, söndürücünün duvara bağlantı asma halkası duvardan kolaylıkla alınabilecek ve zeminden asma halkasına olan uzaklığı yaklaşık 90 cm.'yi aşmayacak şekilde montaj yapılır.

(7)- Yangın söndürücülerin periyodik kontrolü ve bakımı TS11748 standartına göre yapılır. Söndürme tüplerinin 6 ayda bir kontrol edilmesi, yıllık genel bakımlarının yapılması, standartlara uygun toz kullanılması ve 4 yıl sonunda tozunun değiştirilmesi şarttır.

Madde 109 (LPG Tüplerinin Kullanılması): (1)-Evlerde 2'den fazla LPG tüpü bulundurulamaz.

(2)- LPG tüpleri dik konumda bulundurulur. Tüp ile ocak, şofben, kombi ve katalitik gibi cihazlar arasında hortum kullanılması gerektiğinde, en fazla 150 cm. uzunluğunda ve ilgili standartlara uygun eksiz hortum kullanılır. Ve bağlantılar kelepçe ile sıkılır.

(6)- İşyeri veya topluma açık her türlü binada zemin seviyesinin altında kalan bodrum katlarında LPG tüpü bulundurulamaz.

Madde 110 (LPG İkmal İstasyonları): (2)- LPG ikmal istasyonlarındaki tanklar yeraltında tesis edilir ve yer altı tankları için alınması gerekli kurallara uyulur.

(4)- Tankın çevresi, tank dış cidarının en az 1 m. uzağından itibaren en az 180 cm. yükseklikte tel örgü veya çit ile çevrilir.

(6)- Tankların 3 m. yakınında yanıcı madde bulundurulamaz ve bu uzaklıktaki kolay tutuşabilen kuru ot ve benzeri maddelerle gerekli mücadele yapılır.

(8)- İstasyon sahası içerisinde, çapraz ve karşılıklı konumda, 2 adet spiral hortumlu yangın dolabı ve 1 adet sis lansı bulundurulması, bunlar için en az 20 m³ kapasitede yangın suyu deposu tesis edilmesi ve yangın dolaplarının 700 kPa basıncı olan pompa ile su deposuna bağlanması mecburidir.

Madde 111 (LPG Depolanması ve İkmal İstasyonları ile İlgili Güvenlik Tedbirleri): (1)- LPG depolanmasında ve ikmal istasyonlarında aşağıda belirtilen yangın güvenlik tedbirlerinin alınması mecburidir.

a) Genel Tedbirler:

- 1) Depo ve tank etrafında çukur zemin, foseptik ve benzerleri bulunamaz.
- 2) Depo ve yerüstü tanklarının en az 3 m. ve yer altı tanklarının en az 1m. uzaklığından itibaren tel örgü veya çit ile çevrilir ve bu mesafeler içerisinde ot ve benzeri kolay yanabilir maddeler bulundurulamaz.
- 3) Tankların yakınından veya üstünden elektrik enerjisi nakil hatları geçemez.

b) Algılama ve Elektrik Tesisatı:

- 1) Depo ve tank sahasındaki elektrik tesisatı, patlama ve kıvılcım güvenli olarak projelendirilir.
- 2) Yıldırım tehlikesine karşı ilgili yönetmeliklere ve standartlara uygun yıldırımdan korunma tesisatı yapılır.

c) Soğutma ve Söndürme Sistemleri:

- 1) Depo ve tank alanlarında TS 862-EN 3'e uygun en az 2 adet 12 kg'lık kuru kimyevi tozlu yangın söndürme cihazı bulundurulur. Kapasitesi 10000 kg'dan fazla 100000 kg'dan az olan depolara, en az 1 adet 12 kg'lık kuru kimyevi tozlu yangın söndürme cihazı ilave edilir. 100000 kg üzerindeki her 250000 kg için ilave olarak 1 adet 12 kg'lık kuru kimyevi tozlu söndürme cihazı bulundurulur.

Madde 113 (Yanıcı ve Parlayıcı Sıvılar): (1)- Yanıcı ve parlayıcı sıvılar aşağıdaki şekilde tanımlanır ve sınıflara ayrılır:

a) Yanıcı Sıvılar: *Parlama noktası 37,8 °C ve daha yüksek olan sıvılardır. Yanıcı sıvılar aşağıdaki alt sınıflara ayrılır:*

1. Sınıf 2 Sıvılar: Parlama noktaları 37,8°C ve daha yüksek ve 60°C'dan düşük olan sıvılardır.
2. Sınıf 3A Sıvılar: Parlama noktaları 60°C ve daha yüksek ve 93°C'dan düşük olan sıvılardır.
3. Sınıf 3B Sıvılar: Parlama noktaları 93°C ve daha yüksek olan sıvılardır.

b) Parlayıcı Sıvı (Sınıf 1): *Parlama noktası 37,8 °C'ın altında ve 37,8°C'daki buhar basıncı 276 kPa'ı aşmayan sıvılar parlayıcı sıvı, yani, Sınıf 1 olarak kabul edilir. Sınıf 1 sıvılar aşağıdaki alt sınıflara ayrılır:*

1. Sınıf 1A Sıvılar: Parlama noktaları 22,8°C'dan ve kaynama noktaları 37,8°C'dan düşük olan sıvılardır.
2. Sınıf 1B Sıvılar: Parlama noktaları 22,8°C'dan düşük ve kaynama noktaları 37,8°C ve daha yüksek olan sıvılardır.
3. Sınıf 1C Sıvılar: Parlama noktaları 22,8°C'dan yüksek ve 37,8°C'dan düşük olan sıvılardır.

(2)- Parlama noktasının üzerinde ısıtılan Sınıf 2 ve Sınıf 3A sıvılar, Sınıf 1 olarak kabul edilir.

Madde 115 (Azami depolama miktarları ve depolama şekilleri): (1)- Koridorda, geçişlerde, merdiven sahanlığında, merdiven altında, bodrumda, herkesin girebileceği hol ve fuayelerde, kaçış yollarında, çalışılan yerlerde, lokanta ve kahvehane gibi umuma açık yerlerde parlayıcı ve yanıcı sıvı depolanamaz.

Madde 116 (Tehlike Bölgelerinin Tanımları): (1)- İlgili yönetmelik ve standartlara uygun olmak şartıyla, tehlike bölgeleri üçe ayrılır;

- a) **0. Bölge:** Patlayıcı gaz-hava karışımının devamlı surette veya uzun süre mevcut olduğu boru ve kap içleri gibi bölgelerdir.
- b) **1. Bölge:** Patlayıcı gaz-hava karışımının normal çalışma sırasında oluşma ihtimalinin olduğu dolmuş boru civarı ve armatürler gibi bölgelerdir.
- c) **2. Bölge:** Patlayıcı gaz-hava karışımının normal çalışma sırasında oluşma ihtimalinin olmadığı ve fakat olması halinde yalnız kısa bir süre için mevcut olduğu, tankların yakın çevresi gibi bölgelerdir.

Madde 118 (Depo Binası İçinde Depolama): (1)- Yanıcı ve parlayıcı sıvıların depolandığı depo binaları en az 120 dakika yangına dayanıklı şekilde yapılır. Sınıf 1 parlayıcı sıvıların depolandığı binaların bodrum katının bulunmaması gerekir. Sınıf 2 sıvılar, bodrum katta depolanamazlar. Sınıf 3A ve Sınıf 3B sıvılar bodrum katta depolanacaklar ise, depolanacak miktar 40000 litreyi geçemez.

(4)- Depo hacimleri 1. Tehlike Bölgesidir. Depo hacminden dışarıya açılan kapılardan ve pencerelerden ve diğer açıklıklardan itibaren 5 m. yarıçapındaki bölge, döşemeden 0,8 m. yüksekliğe kadar 2. Tehlike Bölgeleridir.

(8)- Döşemelerin depolanan sıvı için geçirgen olmaması ve yanıcı olmayan malzemeden yapılması gerekir. Dökülen yanıcı sıvının, atık su çukurlarına, kanallara, borulara ve boru ve tesisat kanallarına sızması önlenir. Kapılar en az 120 dakika yangına dayanıklı olur.

Madde 126 (Ekiplerin Kuruluşu): (1)- Yapı yüksekliği 30,50 m.'den fazla olan konut binaları ile içinde 50 kişiden fazla insan bulunan konut dışı her türlü yapıda, binada, tesiste, işletmede ve içinde 200'den fazla kişinin barındığı sitelerde aşağıdaki acil durum ekipleri oluşturulur:

- a) Söndürme Ekibi,
- b) Kurtarma Ekibi,
- c) Koruma Ekibi,
- d) İlk Yardım Ekibi.

(2)- Söndürme ve kurtarma ekipleri en az 3'er kişiden, koruma ve ilkyardım ekipleri ise en az 2'şer kişiden oluşur.

Madde 127 (Ekiplerin Görevleri): (1)- Ekiplerin görevleri aşağıda belirtilmiştir:

- a) Söndürme Ekibi: Binada çıkacak yangına derhal müdahale ederek yangının genişlemesine mani olmak ve söndürmek,
- b) Kurtarma Ekibi: Yangın ve diğer acil durumlarda can ve mal kurtarma işlerini yapmak,
- c) Koruma Ekibi: Kurtarma ekibince kurtarılan eşya ve evrakı korumak, yangın nedeniyle ortaya çıkması muhtemel panik ve kargaşayı önlemek,
- d) İlk Yardım Ekibi: Yangın sebebiyle yaralanan veya hastalanan kişilere ilk yardım yapmak.

Madde 129 (Genel Eğitim): (1) Acil durum ekiplerinin personeli; bina sahibi, yöneticisi veya amirinin sorumluluğunda yangından korunma, yangının söndürülmesi, can ve mal kurtarma, ilk yardım faaliyetleri, itfaiye ile işbirliği ve organizasyon sağlanması konularında, mahalli itfaiye ve sivil savunma teşkilatlarından yararlanılarak eğitilir ve yapılan tatbikatlar ile bilgi ve becerileri artırılır. Ekip personeli ile binadaki diğer görevliler, yangın söndürme alet ve malzemelerinin nasıl kullanılacağı ve en kısa zamanda itfaiyeye nasıl ulaşılabileceği konularında tatbikî eğitimden geçirilir. **Binada senede en az 1 kez söndürme ve tahliye tatbikatı yapılır.**

Madde 157 (Kaçış Yolu Kapıları): (1)- Mevcut yapılarda kaçış merdivenlerinin kapılarının; yapı yüksekliği 30,50 m.'den az ise en az 60 dakika ve 30,50 m.'den daha yüksek yapılarda, en az 90 dakika yangına dayanıklı ve duman sızdırmaz özellikte olması gerekir. Kaçış yolu kapılarının genişliği 70 cm.'den ve yüksekliği 180 cm.'den az olamaz.

Madde 171 (Yürütme): (1)- Bu Yönetmelik hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik

(Resmi Gazete: 10/06/2004)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmelik, işçilerin biyolojik etkenlere maruziyetten kaynaklanan veya kaynaklanabilecek sağlık ve güvenlik risklerinin önlenmesi ve bu risklerin korunmasına dair esas ve usulleri düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte adı geçen;

Biyolojik Etkenlerin Grupları:

- **Grup 1 Biyolojik Etkenler:** İnsanda hastalığa yol açma ihtimali bulunmayan biyolojik etkenler,
- **Grup 2 Biyolojik Etkenler:** İnsanda hastalığa neden olabilen, çalışanlara zarar verebilecek, ancak topluma yayılma olasılığı olmayan, genellikle etkili koruma veya tedavi imkânı bulunan biyolojik etkenler,
- **Grup 3 Biyolojik Etkenler:** İnsanda ağır hastalıklara neden olan, çalışanlar için ciddi tehlike oluşturan, topluma yayılma riski bulunabilen ancak genellikle etkili koruma veya tedavi imkânı olan biyolojik etkenler,

- **Grup 4 Biyolojik Etkenler:** İnsanda ağır hastalıklara neden olan, çalışanlar için ciddi tehlike oluşturan, topluma yayılma riski yüksek olan ancak etkili korunma ve tedavi yöntemi bulunmayan biyolojik etkenler.

Madde 5 (Risklerin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi): Biyolojik etkenlere maruz kalma riski bulunan herhangi bir çalışmada, işçinin sağlık ve güvenliğine yönelik herhangi bir riski değerlendirmek ve alınması gereken önlemleri belirlemek için, işçinin maruziyetinin türü, düzeyi ve süresi belirlenir.

Madde 13 (Maruz Kalan İşçilerin Listesi): Biyolojik etkenlere maruziyet ile ilgili liste ve kayıtlar aşağıda belirtilen esaslara göre tutulur:

- a) İşverenler, **Grup 3 ve/veya Grup 4** biyolojik etkenlere maruz kalan işçilerin listesini, yapılan işin türünü, mümkünse hangi biyolojik etkene maruz kaldıklarını ve maruziyetler, kazalar ve olaylarla ilgili kayıtları, uygun bir şekilde tutarlar.
- b) *Bu liste ve kayıtlar maruziyet sona erdikten sonra **en az 20 yıl saklanır.***

Aşağıda belirtilen enfeksiyonlara neden olabilecek biyolojik etkenlere maruziyette, bu liste, bilinen son maruziyetten sonra en az 40 yıl boyunca saklanır;

- 1) Kalıcı veya gizli enfeksiyona neden olduğu bilinen biyolojik etkenlere maruziyette,
- 2) Eldeki bilgi ve verilere göre, seneler sonra hastalığın ortaya çıkmasına kadar teşhis edilemeyen enfeksiyonlara sebep olan biyolojik etkenlere maruziyette,
- 3) Hastalığın gelişmesinden önce uzun kuluçka dönemi olan enfeksiyonlara sebep olan biyolojik etkenlere maruziyette,
- 4) Tedaviye rağmen uzun süreler sonra nükseden hastalıklara yol açan enfeksiyonlara sebep olan biyolojik etkenlere maruziyette,
- 5) Uzun süreli ciddi arıza bırakabilen enfeksiyonlara sebep olan biyolojik etkenlere maruziyette.

Madde 15 (Bakanlığa Bildirim): İşverenler aşağıdaki konularda Bakanlığa bildirimde bulunmakla yükümlüdürler:

Aşağıda belirtilen biyolojik etkenlerin ilk kez kullanımında ön bildirimde bulunulur;

- 1) **Grup 2** biyolojik etkenler,
- 2) **Grup 3** biyolojik etkenler,
- 3) **Grup 4** biyolojik etkenler.

Bu bildirim işin başlamasından en az 30 gün önce yapılır. Sözü edilen bildirimde;

- 1) İşyerinin unvanı ve adresi,
- 2) İşyerinde sağlık ve güvenlikle sorumlu kişilerin adı, soyadı, unvanı ve bu konudaki yeterliliği,
- 3) Risk değerlendirmesinin sonucu,
- 4) Biyolojik etken türleri,
- 5) Öngörülen koruma ve önleme tedbirleri,

bulunmalıdır.

Madde 16 (Sağlık Gözetimi): Bir işçinin, maruziyete bağlı olduğundan kuşku edilen bir enfeksiyona ve/veya hastalığa yakalandığı saptandığında, işyeri hekimi veya işçilerin sağlık gözetiminden sorumlu kişi, benzer biçimde maruz kalmış diğer işçilerin de aynı şekilde gözetime tabi tutulmasını sağlar.

Bu durumda maruziyet riski yeniden değerlendirilir.

Sağlık gözetimini yapıldığı bu durumlarda, kişisel tıbbi kayıtlar, maruziyetin son bulmasından sonra en az 10 yıl süre ile saklanır.

EK-1

BİYOLOJİK ETKENLERE MARUZİYETİN OLABİLECEĞİ İŞLER LİSTESİ

- 1- Gıda üretilen fabrikalarda çalışma,
- 2- Tarımda çalışma,
- 3- Hayvanlarla ve/veya hayvan kaynaklı ürünlerle çalışma,
- 4- Sağlık hizmetlerinin verildiği yerlerde, karantina dahil morglarda çalışma,
- 5- Mikrobiyolojik teşhis laboratuvarları dışındaki kliniklerde, veterinerlik ve teşhis laboratuvarlarındaki çalışma,
- 6- Atıkları yok eden fabrikalarda çalışma,
- 7- Kanalizasyon, arıtma tesislerindeki çalışma.

EK-2

BİYOLOJİK TEHLİKE İŞARETİ

(Sarı zemin üzerine siyah sembol)

BİYOLOJİK RİSK

Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

(Resmi Gazete: 07/04/2004)

Madde 1 (Amaç): Bu Yönetmelik, işverenlerce, işyerlerinde çalışanlara verilecek iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin usul ve esaslarını düzenler.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 77. Maddesi.

Madde 4 (İşverenin Yükümlülükleri): Asıl işveren – alt işveren ilişkisi kurulan işyerlerinde, alt işverene ait çalışanların eğitimlerinden, asıl işveren, alt işverenle birlikte sorumludur.

İşverenler, çalışanlara, iş sözleşmesinin türüne bakmaksızın gerekli eğitimi vermekle yükümlüdür.

Madde 8 (Eğitimin Amacı): Eğitimin amacı, işyerlerinde sağlıklı ve güvenli bir ortamı temin etmek, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını azaltmak, çalışanları yasal hak ve sorumlulukları konusunda

bilgilendirmek, onların karşı karşıya buldukları mesleki riskler ile bu risklere karşı alınması gerekli tedbirleri öğretmek ve iş sağlığı ve güvenliği bilinci oluşturarak uygun davranış kazandırmaktır.

Madde 9 (Eğitim Programının Belirlenmesi): Eğitim programlarının hazırlanmasında işçilerin veya sağlık ve güvenlik işçi temsilcisinin katılımları sağlanarak görüşleri alınır.

Genel eğitim planına uygun olarak yıl içinde düzenlenecek eğitim faaliyetlerini gösterir bir Yıllık Eğitim Programı hazırlanır. Yıllık Eğitim Programı, yıl içinde eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için düzenlenen genel bir çizelgedir. Bu çizelgede, verilecek eğitimlerin hedefi, konusu, süresi, amacı, tarihi, eğitim vereceklerin adı, soyadı, unvanı, eğitime katılanların sayısı hakkında bilgiler yer alır.

Madde 10 (Eğitim Programlarının Düzenlenmesi): İşverenler, çalışanların yaptığı veya yapacağı işle ilgili bilgisinin olmaması, eksik olması ya da mevcut bilgisinin yetersiz kalması gibi hususları dikkate alarak işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanlarının değişmesi halinde ve yeni teknoloji uygulamalarında, çalışanların aşağıda belirtilen eğitim programlarından geçmelerini sağlayacaktır.

- a) Yeni Eğitim: Çalışanların işe başlamalarında ve yeni şartlara kolaylıkla uyum sağlamaları için yeni bilgiler vermek üzere düzenlenen programlardır.
- b) İlave Eğitim: Çalışanların iş güvenliği ve mesleki bilgilerinin eksikliklerini gidermek ve mesleki niteliklerini geliştirmek için ilave bilgiler vermek üzere düzenlenen programlardır.
- c) İleri Eğitim: Çalışanların iş güvenliği ve mesleki düzeylerini yükseltmek ve meslekte eskimişliği gidermek için düzenlenen programlardır.

Eğitim, değişen ve yeni ortaya çıkan risklere uygun olarak yenilenir ve gerektiğinde periyodik olarak tekrarlanır.

Madde 12 (Eğitime Katılacakların Seçimi): Bireysel seviye analizi yapılarak işçinin eğitim öncesi seviyesi ve alması gereken eğitimler tespit edilir.

Madde 17 (Belgelendirme): İşyerlerinde düzenlenen eğitimler belgelendirilir ve bu belgeler çalışanların özlük dosyalarında saklanır. Eğitim sonrası düzenlenecek belgede, eğitime katılan kişinin adı, soyadı, görev unvanı, eğitimin konusu, süresi, eğitimi verenin adı, soyadı, görev unvanı, imzası ve eğitimin tarihi yer alır.

Çocuk ve Genç İşçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (Resmi Gazete: 06/04/2004)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, çocuk ve genç işçilerin sağlık ve güvenliklerini, fiziksel, zihinsel, ahlaki ve sosyal gelişimlerini veya öğrenimlerini tehlikeye atmadan çalışma şekillerinin esaslarını belirlemek ve ekonomik istismarlarını önlemektir.

Madde 2 (Kapsam): Bu yönetmelik, 4857 sayılı İş Kanununun 71 inci maddesi gereğince, 18 yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçiler bakımından yasak olan işle ile 15 yaşını tamamlamış, ancak 18 yaşını tamamlamamış genç işçilerin çalışmasına izin verilecek işler, 14 yaşını bitirmiş ve ilköğretimini tamamlamış çocukların çalıştırılabilecekleri hafif işler ile çalışma koşullarına ilişkin usul ve esasları kapsar.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 71. Maddesi.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

- **Genç işçi:** 15 yaşını tamamlamış, ancak 18 yaşını tamamlamamış kişiyi,
- **Çocuk işçi:** 14 yaşını bitirmiş, 15 yaşını doldurmamış ve ilköğretimini tamamlamış kişiyi ifade eder.

Madde 6 (Çalışma Süreleri ve Ara Dinlenme Süreleri): Temel eğitimi tamamlamış ve okula gitmeyen çocukların çalışma saatleri günde yedi ve haftada otuz beş saatten fazla olamaz. Ancak, 15 yaşını tamamlamış çocuklar için bu süre günde sekiz haftada kırk saate kadar arttırılabilir.

Çocuk ve genç işçilerin günlük çalışma süreleri, yirmi dört saatlik zaman diliminde, kesintisiz on dört saat dinlenme süresi dikkate alınarak uygulanır.

Okula devam eden çocukların eğitim dönemindeki çalışma süreleri, eğitim saatleri dışında olmak üzere, en fazla günde iki saat ve haftada on saat olabilir. Okulun kapalı olduğu dönemde çalışma süreleri birinci fıkrada belirtilen çalışma süresini aşamaz.

İki saatten fazla dört saatten az süren işlerde otuz dakika, dört saatten yedi buçuk saate kadar olan işlerde çalışma süresinin ortasında bir saat olmak üzere ara dinlenmesi zorunludur.

Madde 8 (Hafta Tatili): Çocuk ve genç işçilerin hafta tatili izinleri kesintisiz kırk saatten az olamaz. Ayrıca hafta tatili ücreti bir iş karşılığı olmaksızın ödenir.

Madde 10 (Yıllık Ücretli İzin Kullandırılması): Çocuk ve genç işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi 20 günden az olamaz. Yıllık ücretli iznin kesintisiz kullandırılması esastır. Ancak yararına olduğu durumlarda çocuk ve genç işçinin isteği üzerine en fazla ikiye bölünerek kullandırılabilir.

Madde 12 (İş Sözleşmesi ve Belge Yükümlülüğü): İşveren, çocuk ve genç işçinin velisi veya vasisi ile iş sözleşmesi yapmak zorundadır.

Yönetmeliğe Ait Ekler

Ek-1: Çocuk İşçileri Çalıştırılabilecekleri Hafif İşler

Ek-2: Genç İşçilerin Çalıştırılabilecekleri İşler

Ek-3: Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştıramayacakları İşler

Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik

(Resmi Gazete: 23/12/2003)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, ekranlı araçlarla çalışmalarda alınacak asgari sağlık ve güvenlik önlemlerini belirlemektir.

Madde 2 (Kapsam): Bu yönetmelik, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren ve ekranlı araçlarla çalışmaların yapıldığı tüm işyerlerinin kapsar. Ancak, bu yönetmelik hükümleri:

- a) Hareketli makine ve araçların kumanda kabinleri ve sürücü mahallinde,
- b) Taşıma araçlarındaki bilgisayar sistemlerinde,
- c) Toplumun kullanımına açık bilgisayar sistemlerinde,
- d) İşyerinde, kullanımı sürekli olmayan taşınabilir sistemlerde,

- e) Hesap makineleri, yazar kasa ve benzeri, veri veya ölçüm sonuçlarını gösteren küçük ekranlı cihazlarda,
- f) Ekranlı daktilolarda uygulanmaz.

Madde 3 (Dayanak):4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği (Resmi Gazete: 11/02/2004)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, elle yapılan taşıma işlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden ortaya çıkabilecek risklerden, özellikle sırt ve bel incinmelerinden işçilerin korunmasını sağlamak için, alınması gerekli önlemleri belirlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

- Elle taşıma işi: Olumsuz ergonomik koşullar ve nitelikleri bakımından işçilerin bel ve sırt incinmelerine neden olabilecek yüklerin, bir veya daha fazla işçi tarafından elle veya beden gücü kullanılarak kaldırılması, indirilmesi, itilmesi, çekilmesi, başka bir yere götürülmesi veya hareket ettirilmesi gibi işlerin yapılması veya bu işlerin yapılması için fiziki olarak destek olunmasını ifade eder.

Aşağıda belirtilen özelliklere sahip yüklerin elle taşınması sırt ve bel incinmesi riski oluşturabilir;

- Çok ağır veya çok büyükse,
- Kaba veya kavranması zor ise,
- Dengesiz veya içindikiler yer değiştiriyorsa,
- Vücuttan uzakta tutulmasını veya vücudun eğilmesini veya bükülmesini gerektiren bir konumda ise,
- Özellikle bir çarpma halinde yaralanmaya neden olabilecek yoğunluk ve şekilde ise.

Eğer iş,

- Çok yorucu ise,
- Mutlaka vücudun bükülmesi ile yapılabiliyorsa,
- Yükün ani hareketi ile sonuçlanıyorsa,
- Vücut dengesiz bir pozisyonda iken yapılıyorsa, bedenen çalışma şekli ve harcanan güç, özellikle sırt ve bel incinmelerine neden olabilir.

Çalışma ortamını aşağıdaki özelliklerde ise, özellikle sırt incinmesi riski artabilir;

- Çalışılan yer işi yapmak için yeterli genişlik ve yükseklikte değil ise,
- Zemin düz değilse, engeller bulunuyorsa veya düşme veya kayma tehlikesi varsa,
- İşyeri tabanında veya çalışılan zeminlerde yüklerin indirilip kaldırılmasını gerektiren seviye farklılıkları varsa,
- Zemin veya üzerinde durulan yer dengesizse,
- Sıcaklık, nem veya havalandırma uygun değilse.

Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik (Resmi Gazete: 14/07/2004)

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 88. Maddesi.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

- Emziren işçi: 0-1 yaş arası çocuğunu emzirmekte olan ve işverenini durumu hakkında bilgilendiren işçiyi,
- Emzirme odaları: Bir yaşından küçük çocukların bırakılması, bakılması ve işçilerin çocuklarını emzirmeleri için ayrılan odaları,
- Yurt/Çocuk bakım yurdu/Kreş: 0-6 yaş (6 yaşını tamamlayan) arasındaki çocukların bakım ve eğitimlerinin yapıldığı yerleri, ifade eder.

Madde 6 (Özel Riskler):

- a) Fiziksel Etkenler (gürültü seviyesi 80 dB(A) yı geçemez), (iyonize radyasyon varsa çalışamaz)
- b) Biyolojik Etkenler (sadece grup 1 biyolojik etkenlerin olduğu yerde çalışabilirler, diğer grupların olduğu yerlerde bağışıklığı varsa çalışabilirler)
- c) Kimyasal Etkenler (kanserojen, mutajen, çok toksik, toksik, zararlı, alerjik, üreme için toksik ve emzirilen çocuğa zararlı olabilen kimyasalların üretildiği, işlendiği, kullanıldığı işlerde gebe, yeni doğum yapmış ve emziren işçinin çalıştırılması esas olarak yasaktır. Ancak, işçinin çalıştırılmasında zorunluluk varsa ve teknik olarak bu maddeler daha az zararlı olanlarla değiştirilebiliyorsa, gebe işçi, mutajen ve üreme için toksik maddelerle, emziren ve yeni doğum yapmış işçi, emzirilen çocuğa zararlı olabilen kimyasalların dışındaki maddelerle, ancak her türlü önlem alınarak ve sağlık durumları ile maruziyet düzeyleri sürekli kontrol altında tutularak çalıştırılabilir)
- d) Çalışma Koşulları işe İlgili Olarak (Gebelik süresi boyunca hiçbir surette elle taşıma işi yaptırılmaz)

Madde 9 (Gece Çalışması): Emziren işçinin doğumu izleyen 6 ay boyunca gece çalıştırılması yasaktır.

Yeni doğum yapmış işçinin doğumu izleyen 8 haftalık süre sonunda, emziren işçinin ise 6 aylık süreden sonra gece çalışması yapmasının güvenlik ve sağlık açısından sakıncalı olduğunun hekim raporu ile belirlendiği dönem boyunca, gece çalıştırılması yasaktır.

Kadın işçiler, gebe olduklarının hekim raporuyla tespitinden itibaren doğuma kadar geçen sürede gece çalıştırılmaya zorlanamazlar.

Madde 10 (Çalışma Saatleri): Gebe, yeni doğum yapmış ve emziren işçi günde 7,5 saatten fazla çalıştırılmaz.

Madde 11 (Analık İzni): Gebe işçinin doğumdan önce 8 ve doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 haftalık süre için çalıştırılmaması esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak 8 haftalık süreye 2 hafta süre eklenir. İsteddiği halinde kadın işçiye, 16 haftalık sürenin tamamlanmasından sonra 6 aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu süre yıllık ücretli izin hesabında dikkate alınmaz.

Madde 14 (Emzirme İzni): Kadın işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam 1,5 saat süt izni verilir. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünerek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır.

Madde 15 (Oda ve Yurt Açma Yükümlülüğü): Yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 100-150 kadın işçi çalıştırılan işyerlerinde, bir yaşından küçük çocukların bırakılması ve bakılması ve emziren işçilerin çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine en çok 250 metre uzaklıkta bir emzirme odasının kurulması zorunludur.

Yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun 150 den çok kadın işçi çalıştırılan işyerlerinde, 0-6 yaşındaki çocukların bırakılması ve bakılması, emziren işçilerin çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine yakın bir yurdun kurulması zorunludur. Yurt açmakla yükümlü işverenler yurt içinde anaokulu da açmak zorundadırlar. Yurt işyerine 250 metreden daha uzaksa işveren taşıt sağlamakla yükümlüdür.

Madde 16 (Oda ve Yurtlardan Faydalanacaklar): Oda ve yurtlardan kadın işçilerin çocukları ile erkek işçilerin annesi ölmüş veya velayeti babaya verilmiş çocukları faydalanırlar. Odalara 0-1, yurtlara 0-6 yaşındaki çocuklar alınır.

Gürültü Yönetmeliği (Resmi Gazete: 23/12/2003)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, işçilerin gürültüye maruz kalmaları sonucu sağlık ve güvenlik yönünden oluşabilecek risklerden, özellikle işitme ile ilgili risklerden korunmaları için alınması gerekli önlemleri belirlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

- a) En yüksek ses basıncı (P_{peak}): "C"- frekans ağırlıklı anlık gürültü basıncını maksimum değerini,
- b) Günlük gürültü maruziyet düzeyi (LEX, 8 saat) (dB(A) re.20 μ Pa): TSE 2607 ISO 1999: 1990 standardında tanımlandığı gibi, sekiz saatlik iş günü için, anlık darbeli gürültünün de dahil olduğu bütün gürültü maruziyet düzeylerinin zaman ağırlıklı ortalamasını,
- c) Haftalık gürültü maruziyet düzeyi (LEX, 8h): TSE 2607 ISO 1999: 1990 standardında tanımlandığı gibi, günlük gürültü maruziyet düzeylerinin sekiz saatlik beş iş gününden oluşan bir hafta için zaman ağırlıklı ortalamasını ifade eder.

Madde 5 (Maruziyet Sınır Değerleri ve Maruziyet Etkin Değerleri):

- a) Bu yönetmeliğin uygulanması bakımından günlük maruziyet düzeyleri ve en yüksek ses basıncı yönünden maruziyet sınır değerleri ve maruziyet etkin değerleri, aşağıda verilmiştir;
  - 1) Maruziyet sınır değerleri: LEX, 8h= 87 dB(A) ve P_{peak} = 200 μ Pa

- 2) En yüksek maruziyet etkin değerleri: LEX, 8h= 85 dB(A) ve $P_{peak}= 140\mu Pa$
  - 3) En düşük maruziyet etkin değerleri: LEX, 8h= 80 dB(A) ve $P_{peak}= 112\mu Pa$
- b) İşçiyi etkileyen maruziyetin belirlenmesinde, işçinin kullandığı kişisel kulak koruyucularının koruyucu etkisi de dikkate alınarak maruziyet sınır değer uygulanacaktır. Maruziyet etkin değerinde kulak koruyucuların etkisi dikkate alınmayacaktır.

Madde 8 (Kişisel Korunma): İşçilere verilen kulak koruyucular ile ilgili olarak;

- 1) *Gürültü maruziyeti en düşük maruziyet etkin değeri aştığında, işveren kulak koruyucuları sağlayarak işçilerin kullanımına hazır halde bulunduracaktır.(80)*
- 2) *Gürültü maruziyeti en yüksek maruziyet etkin değerine ulaştığında ya da bu değerleri aştığında, kulak koruyucuları kullanılacaktır.(85)*

Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği (Resmi Gazete: 23/12/2003)

Madde1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, işyerlerinde kullanılacak güvenlik ve sağlık işaretlerinin uygulanması ile ilgili kuralları belirlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Aşağıdaki tabloda yer alan hususlar güvenlik rengi kullanılan tüm işaretlere uygulanır.

Renk	Anlamı veya Amacı	Talimat ve Bilgi
Kırmızı	Yasak işareti	Tehlikeli hareket veya davranış
	Tehlike alarmı	Dur, kapat, düzeneği acil durdur, tahliye et
	Yangınla mücadele ekipmanı	Ekipmanların yerinin gösterilmesi ve ne olduğu
Sarı	Uyarı işareti	Dikkatli ol, önlem al, kontrol et
Mavi (1)	Zorunluluk işareti	Özel bir davranış ya da eylem koruyucu donanım kullan
Yeşil	Acil kaçış, ilk yardım işareti	Kapılar, çıkış yerleri ve yolları, ekipman, tesisler
	Tehlike yok	Normale dön
(1) Mavi:	Sadece dairevi bir şekil içinde kullanıldığında emniyet rengi olarak kabul edilir.	
(2) Fluoresan turuncu:	Emniyet işaretleri dışında sarı yerine kullanılabilir. Özellikle zayıf doğal görüş şartlarında bu renk çok dikkat çekicidir.	

Kullanılacak İşaret Levhaları

Sigara İçilmez

1. Yasaklayıcı İşaretler

Temel nitelikleri:

- Daire biçiminde,
- Beyaz zemin üzerine siyah piktogram, kırmızı çerçeve ve diyagonal çizgi (kırmızı kısımlar işaret alanının en az %35'ini kapsayacaktır)

2. Uyarı İşaretleri

Temel nitelikleri:

- Üçgen şeklinde,
- Sarı zemin üzerine siyah piktogram, siyah çerçeve (sarı kısımlar işaret alanının en az %50'sini kapsayacaktır)

Toksik Madde

3. Emredici İşaretler

Temel nitelikleri:

- Daire biçiminde,
- Mavi zemin üzerine beyaz piktogram (mavi kısımlar işaret alanının en az %50'sini kapsayacaktır)

Baret Giy

4. Acil Çıkış ve İlk Yardım İşaretleri

Temel nitelikleri:

- Dikdörtgen veya kare biçiminde,
- Yeşil zemin üzerine beyaz piktogram (yeşil kısımlar işaret alanının en az %50'sini kapsayacaktır)

Acil çıkış ve kaçış yolu

5. Yangınla Mücadele İşaretleri

Temel nitelikleri:

- Dikdörtgen veya kare biçiminde,
- Kırmızı zemin üzerine beyaz piktogram (kırmızı kısımlar işaret alanının en az %50'sini kapsayacaktır)

Yangın merdiveni

Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Yönetmeliği (Resmi Gazete: 06/04/2004)

Madde 1 (Amaç ve Kapsam): Bu yönetmeliğin amacı, karayollarında, demiryollarında ve deniz, göl ve akarsularda hareket halindeki taşıtlarda yapılan ve 854 sayılı Deniz İş Kanununa tabi olmayan taşıma işlerinde olduğu gibi iş süresinin bir haftanın çalışma günlerine bölünmesi suretiyle yürütülmesine nitelikleri bakımından olanak bulunmayan işlerde çalışma dönemine ve iş sürelerine uygulanacak usul ve esasları düzenlemektir.

Madde 2 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 76. Maddesi.

Madde 3 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

- Haftalık iş günleri: Bir haftalık süre içinde çalışılan günlerin toplamını,
- Çalışma dönemi: İşin yapılmasının gerektirdiği en az 2, en çok 6 aylık bir denkleştirme süresini,
- Çalışma süresi: Bir çalışma dönemindeki toplam iş süresini, ifade eder.

Madde4 (Çalışma Dönemi): Bu yönetmelik kapsamına giren işlerin yürütüleceği çalışma dönemi, işin niteliğine göre, en çok 6 ayı geçmemek üzere, işveren tarafından belirlenir.

Madde 5 (Çalışma Süresi): Bir çalışma dönemindeki çalışma süresi, bu dönem içindeki hafta sayısının, haftalık çalışma süresi çarpımı sonunda bulunan miktarı aşamaz.

Çalışma süresinin haftalara tam bölünemediği hallerde, çalışma süresi iş günü üzerinden ve her iş günü 7,5 saatlik iş süresi kabul olunmak suretiyle hesaplanır.

Madde 6 (Günlük Çalışma Süresi): Günlük çalışma sürelerinin uygulanmasında;

- a) Günlük iş süresi 11 saati, gece çalışma süresi 7,5 saati, profesyonel ve ağır vasıta ehliyeti ile taşıt kullananların günlük çalışma süresi de 9 saati geçemez.
- b) 4857 sayılı İş Kanunu'nun 63 üncü maddesinin son fıkrasında öngörülen yönetmeliğin, günlük çalışma sürelerine ilişkin hükümlerine uyulması zorunludur.

Madde 8 (Günlük Dinlenme): İşçiler, 24 saatlik süre içinde kesintisiz en az 11 saat dinlendirilmeden çalıştırılmaz.

Madde 9 (Hafta Tatili): Bu yönetmelik kapsamına giren işlerde çalışan işçilere haftanın bir gününde kesintisiz 24 saatten az olmamak üzere hafta tatili verilmesi zorunludur.

Madde 11 (Fazla Çalışma): Bu yönetmelik kapsamına giren işlerde fazla çalışma, bir çalışma dönemindeki çalışma süresinin dışında yapılan çalışmadır.

Bir yıl içinde yapılacak fazla çalışmaların toplamı 270 saati aşamaz.

İlkyardım Yönetmeliği (Resmi Gazete: 22/05/2002)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, fertlerin ve toplumun temel sağlık bilgisinin artırılması, ilkyardım bilgi ve becerisinin toplumun her bireyine öğretilmesi, her kamu, özel kurum ve kuruluşunda personel sayılarına göre ilkyardımcı bulundurulması, bu doğrultuda eğitimci eğitmeni, ilkyardım eğitmeni yetiştirecek ve ilkyardım eğitimi düzenleyecek kuruluş ve merkezlerin açılış, işleyiş ve denetimi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 9 uncu maddesinin (c) bendi, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin (a) bendi ve 43 üncü maddesine ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 179 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

- İlkyardım: Herhangi bir kaza ya da yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda sağlık görevlilerinin tıbbi yardımı sağlanıncaya kadar hayatın kurtarılması ya da durumun daha kötüye gitmesini

önleyebilmek amacıyla olay yerinde, tıbbi araç ve gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçlerle yapılan ilaçsız uygulamaları,

- Eğitimci Eğitmeni: Sağlık alanında en az 2 yıllık yüksekokul mezunu olup, eğitimci eğitimi veren kuruluşlar tarafından verilen eğitimci eğitimi programına katılarak sertifika almış kişiyi,
- İlyardımcı Eğitimi: Eğitimci eğitimi veren kuruluşlar tarafından eğitilerek ilkyardımcı eğitimi sertifikası almış sağlık personelini,
- İlyardımcı: İlyardımcı tanımında belirtilen amaç doğrultusunda, hasta veya yaralıya tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç ve gereçlerle, ilaçsız uygulamaları yapan en az Temel İlyardımcı Kursu olarak ilkyardımcı sertifikası almış kişiyi,
- Denetim Ekibi: En az biri hekim olmak üzere, sağlık personelinin oluştuğu iki kişilik ekibi,
- İlyardımcı Eğitimi: İlyardımcı eğitimcileri tarafından uygun mekânlarda veya merkezlerde, Bakanlıkça onaylanmış programlar ile verilen eğitimi, ifade eder.

Madde 16 (İlyardımcı ve Zorunlu İlyardımcı İstihdamı): Tüm kurum ve kuruluşlarda istihdam edilen her 20 personel için 1, ilgili mevzuata göre ağır ve tehlikeli işler kapsamında bulunan işyerlerinde, her 10 personel için 1 olmak üzere, bu yönetmeliğe göre yetkilendirilmiş merkezden en az “Temel İlyardımcı Eğitimi” sertifikası almış ilkyardımcının bulundurulması zorunludur.

Madde 18 (Eğitim Standartları ve Süreleri): İlyardımcı eğitimleri “temel ilkyardımcı eğitimi”, “standart ilkyardımcı eğitimi” olmak üzere iki kategoride verilir.

Eğitimin süreleri; temel ilkyardımcı eğitimi için toplam iki günden az on günden çok olmamak üzere asgari 16 saat, standart ilkyardımcı eğitimi için toplam beş günden az on günden çok olmamak üzere asgari 40 saat olarak düzenlenir.

Madde 20 (Yeterlilik): Katılımcılar, eğitim süresinin tamamına devam etmek zorundadırlar. Eğitim sonunda katılımcıların başarılı sayılmaları için, teorik ve uygulamalı sınavlardan ayrı ayrı 100 tam puan üzerinden asgari 85 puan almış olmaları şartı aranır.

İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik

(Resmi Gazete: 27/11/2010)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görevli iş güvenliği uzmanlarının nitelikleri, eğitimleri ve belgelendirilmeleri, görev, yetki ve sorumluluklarına dair usul ve esasları düzenlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu’nun 2. ve 81. Maddeleri, 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 2. ve 12. Maddeleri.

Madde 7 (İş güvenliği uzmanlarının görevleri):

- a) Rehberlik ve danışmanlık
- b) Risk değerlendirmesi
- c) Çalışma ortamı gözetimi
- d) Eğitim, bilgilendirme ve kayıt
- e) İlgili birimlerle işbirliği

Madde 8 (İş güvenliği uzmanlarının yetkileri): (1)- İş güvenliği uzmanının yetkileri aşağıda belirtilmiştir:

- a) İşyeri bina ve eklentilerinde, çalışma metot ve şekillerinde veya iş ekipmanında çalışanlar açısından yakın ve hayati tehlike oluşturan bir husus tespit ettiğinde işverene bildirmek, gerekli tedbirler işveren tarafından alınmadığı takdirde durumu Bakanlığa rapor etmek.
- b) İşyerinde belirlediği yakın ve hayati tehlike oluşturan bir hususun acil müdahale gerektirmesi halinde işveren veya işveren vekilinin onayını almak kaydıyla geçici olarak işi durdurmak.
- c) Görevi gereği işyerinin bütün bölümlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda inceleme ve araştırma yapmak, gerekli bilgi ve belgelere ulaşmak ve çalışanlarla görüşmek.
- d) Görevinin gerektirdiği konularda işverenin bilgisi dâhilinde ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişime geçmek ve işyerinin iç düzenlemelerine uygun olarak işbirliği yapmak.

(2)- Tam süreli iş sözleşmesi ile görevlendirilen iş güvenliği uzmanları, çalıştıkları işyeri ile ilgili mesleki gelişmelerini sağlamaya yönelik eğitim, seminer ve panel gibi organizasyonlara katılma hakkına sahiptir. Bu gibi organizasyonlarda geçen sürelerden bir yıl içerisinde toplam 5 iş günü kadar çalışma süresinden sayılır ve bu süreler sebebiyle iş güvenliği uzmanının ücretinden herhangi bir kesinti yapılamaz.

Madde 9 (İş güvenliği uzmanlarının yükümlülükleri): (1)- İş güvenliği uzmanları, bu yönetmelikte belirtilen görevlerini yaparken, işin normal akışını mümkün olduğu kadar aksatmamak ve verimli bir çalışma ortamının sağlanmasına katkıda bulunmak, işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları ile ilgili bilgileri gizli tutmakla yükümlüdürler.

(2)- İş güvenliği uzmanı, görevlendirildiği işyerinde yapılan çalışmalara ilişkin tespit ve tavsiyelerini onaylı deftere yazmak ve işyeri hekimi ile beraber suretlerini saklamak zorundadır. İşyerinde yapılan denetimlerde, bu zorunluluğu yerine getirmediğinin tespiti halinde; iş güvenliği uzmanı Bakanlıkça yazılı olarak uyarılır. Uyarı gerektiren durumun tekrarı halinde iş güvenliği uzmanlığı belgesinin geçerliliği 1 yıl süreyle askıya alınır. Belgesinin geçerliliği askıya alınanlar, Genel Müdürlük internet sayfasında ilan edilirler. Bir yılsonunda iş güvenliği uzmanının tekrar görev alabilmesi için Bakanlığın onayının alınması zorunludur.

(3)- İkinci fıkrada belirtilen onaylı defter; iş güvenliği uzmanı ile işveren veya işveren vekilince, gerektiğinde işyeri hekimi ile eş zamanlı olarak imzalanır. Defterin imzalanmaması veya düzenli tutulmamasından işveren veya işveren vekili sorumludur.

Madde 10 (İş güvenliği uzmanlarının çalışma süreleri): (1)- İş güvenliği uzmanları, bu yönetmelikte belirtilen görevlerini yerine getirmek için aşağıda belirtilen sürelerde görev yaparlar:

- a) Az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; ayda en az 12 saat, buna ilave olarak işçi başına ayda en az 5 dakika.
- b) Tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; ayda en az 24 saat, buna ilave olarak işçi başına ayda en az 5 dakika.
- c) Çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; ayda en az 36 saat, buna ilave olarak işçi başına ayda en az 10 dakika.

(2)- Az tehlikeli sınıfta yer alan 1000 ve daha fazla işçisi olan işyerlerinde her 1000 işçi için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı görevlendirilir. İşçi sayısının 1000 sayısının tam katlarından

fazla olması durumunda geriye kalan işçi sayısı göz önünde bulundurularak birinci fıkrada belirtilen kriterlere uygun yeteri kadar iş güvenliği uzmanı ek olarak görevlendirilir.

(3)- Tehlikeli sınıfta yer alan 750 ve daha fazla işçisi olan işyerlerinde her 750 işçi için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı görevlendirilir. İşçi sayısının 750 sayısının tam katlarından fazla olması durumunda geriye kalan işçi sayısı göz önünde bulundurularak birinci fıkrada belirtilen kriterlere uygun yeteri kadar iş güvenliği uzmanı ek olarak görevlendirilir.

(4)- Çok tehlikeli sınıfta yer alan 500 ve daha fazla işçisi olan işyerlerinde her 500 işçi için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı görevlendirilir. İşçi sayısının 500 sayısının tam katlarından fazla olması durumunda geriye kalan işçi sayısı göz önünde bulundurularak birinci fıkrada belirtilen kriterlere uygun yeteri kadar iş güvenliği uzmanı ek olarak görevlendirilir.

(5)- İş güvenliği uzmanları sözleşmede belirtilen süre kadar işyerinde hizmet sunar. Birden fazla işyeri ile kısmi süreli iş sözleşmesi yapıldığı takdirde bu işyerleri arasında yolda geçen süreler haftalık kanuni çalışma süresinden düşülür.

İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği (Resmi Gazete: 06/04/2004)

Madde 1 (Amaç ve Kapsam): Bu yönetmeliğin amacı, çalışma sürelerinin uygulanmasına ilişkin esasları düzenlemektir.

Madde 2 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 63. Maddesi.

Madde 3 (Çalışma süresi): Çalışma süresi, işçinin çalıştırıldığı işte geçirdiği süredir. İş kanununun 66. Maddesinin birinci fıkrasında yazılı süreler de çalışma süresinden sayılır. Aynı kanunun 68. maddesi uyarınca verilen ara dinlenmeleri ise, çalışma süresinden sayılmaz.

Ara dinlenmeleri, iklim, mevsim, yöredeki gelenekler ve işin niteliği göz önünde tutularak, 24 saat içinde kesintisiz 12 saat dinlenme süresi dikkate alınarak düzenlenir.

Madde 4 (Haftalık normal çalışma süresi): Genel bakımdan çalışma süresi haftada en çok 45 saattir. Günlük çalışma süresi her ne şekilde olursa olsun 11 saati aşamaz.

Madde 5 (Denkleştirme esasına göre çalışma): Tarafların yazılı anlaşması ile haftalık normal çalışma süresi, işyerinde haftanın çalışılan günlerine günde 11 saati aşmamak koşuluyla farklı şekilde dağıtılabılır. Bu halde, yoğunlaştırılmış iş haftası veya haftalarından sonraki dönemde işçinin daha az sürelerle çalıştırılması suretiyle, toplam çalışma süresi, çalışması gereken toplam normal süreyi geçmeyecek şekilde denkleştirilir.

Denkleştirme 2 aylık sürede tamamlanacak, bu süre toplu iş sözleşmeleri ile 4 aya kadar artırılabilir.

Madde 6 (Kısmi süreli çalışma): İşyerlerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına kadar yapılan çalışma kısmi süreli çalışmadır.

İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği

(Resmi Gazete: 06/04/2004)

Madde 1 (Amaç ve Kapsam): Ülkenin genel yararları yahut işin niteliği veya üretiminin artırılması gibi nedenlerle 4857 sayılı İş Kanunu'nun 63. maddesinde belirtilen haftalık normal çalışma süresinin dışında yapılacak fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışmaya ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Madde 2 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41. Maddesi.

Madde 3 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen:

- a) Fazla çalışma: İş Kanunu'nda yazılı koşullar çerçevesinde haftalık 45 saati aşan çalışmaları,
- b) Fazla sürelerle çalışma: Haftalık çalışma süresinin sözleşmelerde 45 saatin altında belirlendiği durumlarda bu çalışma süresini aşan ve 45 saate kadar yapılan çalışmaları ifade eder.

Madde 4 (Fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma ücreti):

- Fazla çalışmanın her saati için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen tutarının %50 yükseltilmesi suretiyle ödenir.
- Fazla sürelerle çalışmalarda her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının %25 yükseltilmesiyle ödenir.

Madde 5 (Fazla çalışmalarda sınır): Fazla çalışma süresinin toplamı bir yılda 270 saatten fazla olamaz. Bu süre sınırı, işyerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkindir. Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma sürelerinin hesabında yarım saatten az olan süreler yarım saat, yarım saati aşan süreler ise bir saat sayılır.

Madde 6 (Serbest zaman): Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan işçi, isterse işverene yazılı olarak başvurmak koşuluyla, bu çalışmalar karşılığı zamlı ücret yerine, fazla çalıştığı her saat karşılığında bir saat otuz dakikayı, fazla sürelerle çalıştığı her saat karşılığında bir saat on beş dakikayı serbest zaman olarak kullanabilir. İşçi hak ettiği serbest zamanı, 6 ay zarfında işverene önceden yazılı olarak bildirmesi koşuluyla ve işverenin, işin veya işyerinin gereklerine uygun olarak belirlediği tarihten itibaren iş günleri içerisinde aralıksız ve ücretinde bir kesinti olmadan kullanır. İşçinin bu kanundan ve sözleşmelerden kaynaklanan tatil ve izin günlerinde serbest zaman kullandırılmaz.

Madde 7 (Fazla çalışma yapılamayacak işler):

- Günde ancak 7,5 saat ve daha az çalışması gereken işler,
- Maden ocakları, kablo döşemesi, kanalizasyon, tünel inşaatı gibi işlerin yer ve su altında yapılanlarında.

Madde 8 (Fazla çalışma yaptırılmayacak işçiler):

- 18 yaşını doldurmamış işçiler,
- İş sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesi ile önceden veya sonradan çalışmayı kabul etmiş olsalar bile sağlıklarının elvermediği hekim raporu ile belgelenen işçiler,
- Gebe, yeni doğum yapmış ve çocuk emziren işçiler,
- Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılan işçiler (bunlara fazla sürelerle çalışmada yaptırılmaz)

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği

(Resmi Gazete: 27/11/2010)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütmek üzere kurulacak işyeri sağlık ve güvenlik birimlerinin kuruluşu ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin belgelendirilmeleri, yetki belgelerinin iptali, görev, yetki ve sorumluluklarına dair usul ve esasları düzenlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2 ve 81. Maddeleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 ve 12. Maddeleri.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen:

- a) Diğer sağlık personeli: Hemşire, sağlık memuru, acil tıp teknisyeni veya çevre sağlık teknisyenini,
- b) Genel müdürlük: İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünü,
- c) Sorumlu müdür: İşyeri hekimliği veya iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip, OSGB'lerde tam süreli istihdam edilen ve bu birimlerin iş ve işlemlerinden Bakanlığa karşı sorumlu olan kişiyi,

ifade eder.

Madde 8 (İşyeri sağlık ve güvenlik birimi):(1)- İSGB; en az bir işyeri hekimi ile gerektiğinde diğer sağlık personeli ve sanayiden sayılan işlerin yapıldığı işyerlerinde bunlara ilave olarak tehlike sınıfına uygun en az bir iş güvenliği uzmanından oluşur.

(2)- İSGB, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülmesinde ve çalışacak personel sayısına yetecek büyüklükte, kolay ulaşılabilir, tercihen giriş katta kurulur. Bu birimlerde 12 metrekareden az olmamak üzere en az bir muayene ve ilkyardım odası ile sanayiden sayılan işyerlerinde 8 metrekareden az olmamak üzere bir iş güvenliği uzmanı odası bulunur.

Madde 9 (Ortak sağlık ve güvenlik birimi): (1)- OSGB kurulabilmesi ve hizmet sunabilmesi için tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan;

- a) En az bir işyeri hekimi,
- b) En az bir iş güvenliği uzmanı,
- c) En az bir diğer sağlık personeli istihdamı zorunludur.

(2)- Birinci fıkrada sayılan kişiler, birden fazla ortak sağlık ve güvenlik biriminde görev alamaz.

(3)- OSGB'ler, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülmesine ve çalışacak personel sayısına yetecek asgari büyüklükte olacak şekilde; en az 10 metrekarelik muayene, 15 metrekarelik ilkyardım ve acil müdahale, 10 metrekarelik iş güvenliği uzmanı odaları ile 12 metrekarelik bekleme yerinden oluşur.

Madde 13 (Görevlendirme belgesi ve sözleşme): (5)- Sözleşmenin feshi halinde, durum hizmet alan tarafından 5 işgünü içinde bakanlığa bildirilir. Görevlendirme zorunluluğu bulunanların yerine 30 gün içerisinde aranan niteliklere sahip personel görevlendirilmesi ve Genel Müdürlüğe bildirilmesi zorunludur.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik(Resmi Gazete: 07/04/2004)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmelik, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere iş sağlığı ve güvenliği kurullarının hangi işyerlerinde kurulacağı ve bu kurulların oluşumu, çalışma yöntemleri, görev, yetki ve yükümlülüklerini belirler.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 80. Maddesi.

Madde 5 (İş sağlığı ve Güvenliği kurullarının oluşumu): İş sağlığı ve güvenliği kurulları aşağıda belirtilen kişilerden oluşur.

- a) İşveren veya işveren vekili,
- b) İş Kanunu'nun 82. maddesi uyarınca iş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik eleman,
- c) İş Kanunu'nun 81. maddesi uyarınca görevlendirilen işyeri hekimi,
- d) İnsan kaynakları, personel, sosyal işler veya idari ve mali işleri yürütmekle görevli bir kişi,
- e) Varsa sivil savunma uzmanı,
- f) İşyerinde görevli formen, ustabaşı veya usta,
- g) 2821 sayılı Sendikalar Kanununun değişik 34. maddesi hükmü uyarınca işyerinde bulunan sendika temsilcilerinin kendi aralarında seçecekleri kişi, işyerinde sendika temsilcisi yoksa o işyerindeki işçilerin yarısından fazlasının katılacağı toplantıda açık oyla seçilecek işçi,
- h) Sağlık ve güvenlik işçi temsilcisi.

Madde 8 (Çalışma Usulleri): İş sağlığı ve güvenliği kurulları inceleme, izleme ve uyarmayı öngören bir düzen içinde ve aşağıdaki esasları göz önünde bulundurarak çalışırlar.

- a) Kurullar ayda en az bir kere toplanır. Toplantının yeri, günü ve saati toplantıdan en az 48 saat önce kurul üyelerine bildirilir.
- b) Ağır iş kazası halleri veya özel bir tedbiri gerektiren önemli hallerde kurul üyelerinden herhangi biri kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Bu konudaki tekliflerin kurul başkanına yada sekreterine yapılması gerekir.
- c) İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği açısından kendisinin sağlığını bozacak ve vücut bütünlüğünü tehlikeye sokacak yakın, acil ve hayati bir tehlike ile karşı karşıya kalan işçi, iş sağlığı ve güvenliği kuruluna başvurarak durumun tespit edilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasını talep edebilir. Kurul, aynı gün acilen toplanarak kararını verir, bu durumu tutanakla tespit eder ve karar işçiye yazılı olarak bildirilir.
- d) Kurulun olağan toplantılarının süresi toplam olarak ayda 24 saati geçemez. Bu toplantıların günlük çalışma saatleri içinde yapılması asıldır. Kurulun toplantılarında geçecek süreler günlük çalışma süresinden sayılır.
- e) Kurul, üyelerin çoğunluğu ile toplanır, kararlar toplantıya katılanların oy çoğunluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde başkanın oyu kararı belirler.
- f) Her toplantıda, görüşülen konularla ilgili alınan kararları içeren bir tutanak düzenlenir.
- g) Toplantıda alınan kararlar gereği yapılmak üzere ilgililere duyurulur. Ayrıca işçilere duyurulması faydalı görülen konular işyerinde ilan edilir.
- h) Her toplantıda, önceki toplantıya ilişkin kararlar ve bunlarla ilgili uygulamalar hakkında başkan veya kurulun sekreteri tarafından kurula gerekli bilgi verilir ve gündeme geçilir.

İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına Dair Yönetmelik

(Resmi Gazete: 05/03/2004)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmelik, işyerlerinde işçiler için tehlikeli olan tesis ve tertiplerin veya makine ve cihazların ne şekilde işletilmekten alıkonulacağı ve bunların ne şekilde yeniden işletilmelerine izin verilebileceği, işyerinin kapatılması ve açılması, işin durdurulmasına veya işyerinin kapatılmasına karar verilmeye kadar acil hallerde alınacak önlemlere ilişkin hususlar ile komisyonda görev yapacak işçi ve işveren temsilcilerinin nitelikleri, seçimi, komisyonun çalışma şekli ve esaslarını belirler.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 79. Maddesi.

Madde 5 (Komisyonun Kuruluşu): İşyerlerinde işin durdurulmasına veya işyerinin kapatılmasına karar vermeye yetkili komisyon, iki müfettiş ve bölge müdürü ile bir işçi ve bir işveren temsilcisinden oluşur.

Komisyon katılacak müfettişlerden biri, işin durdurulmasını veya işyerinin kapatılmasını teklif eden müfettiştir. Komisyona kıdemli müfettiş başkanlık eder.

Komisyon işçi temsilcisi olarak, bölge müdürlüğü görev alanı içinde her işkolu için, kendisine mensup işçi sayısı en yüksek olan işçi sendikaları konfederasyonu yönetim kurulunca bir asil, bir yedek üye seçilir. Mecbur kalınan durumda işyerinde çalışan işçiler arasından, işçilerce seçilen temsilci, komisyona üye olarak katılabilir.

İşveren temsilcisi olarak, her işkolu için, kendisine mensup işveren sayısı en yüksek olan işveren sendikaları konfederasyonu yönetim kurulunca bir asil, bir yedek üye seçilir. Mecbur kalınması halinde işveren veya vekili komisyona üye olarak katılabilir.

Madde 6 (Süreler): İşçi ve işveren temsilcilerinin görev süreleri 2 yıldır. Sürenin bitiminden itibaren 6 işgünü içinde seçilen asil ve yedek temsilciler bölge müdürlüklerine bildirilir. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler.

Madde 7 (Komisyonun Toplantıya Çağırılması): Müfettiş, işin kısmen veya tamamen durdurulmasını, işyerinin kısmen veya tamamen kapatılmasını gerektiren bir durumun varlığını raporla bildirirse, bölge müdürü, komisyonu yazılı olarak toplantıya çağırır. Çağrı yazısında toplantının günü, saati, yeri ve işin durdurulmasını veya işyerinin kapatılmasını gerektiren sebepler belirtilir. Bunlar ayrıca işverene de bildirilir.

Madde 8 (Toplantı): Komisyon toplantılarına müfettişlerin ve bölge müdürünün katılması mecburidir.

İşçi veya işveren temsilcilerinin veya yedeklerinin katılmaması, komisyonun toplanmasını ve karar almasını engellemez.

Madde 9 (Kararlar): Kararlar oy çoğunluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde, başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Kararların gerekçeli yazılması ve toplantıya katılanlarca imzalanması gerekir.

İşin kısmen veya tamamen durdurulmasına, işyerinin kapatılmasına karar verildiği sırada, işveren, durdurma veya kapatma sebeplerini gidermek için çalışma talebinde bulunursa, çalışmaya izin verildiği, gerekirse süre de belirlenerek, işin durdurulmasına veya kapatılmasına dair karara yazılır.

Madde 18 (İlamların Yerine Getirilmesi): Durdurma veya kapatma kararına karşı işverenin yerel iş mahkemesinde 6 iş günü içinde itiraz hakkı vardır.

İş mahkemesine itiraz, işin durdurulması veya işyerinin kapatılması kararının uygulanmasını durdurmaz.

Mahkeme itirazı öncelikle görüşür ve 6 iş günü içinde karara bağlar. Kararlar kesindir.

İş mahkemelerinin işin durdurulması kararlarının kaldırılmasına dair kararları bölge müdürünce yerine getirilir, işyerinin kapatılması kararlarının kaldırılmasına dair kararları ise, bölge müdürlüğünce mülki amire intikal ettirilir. Mülki amirin emriyle işyeri güvenlik kuvvetlerince açılır.

Bunlara dair tutanaklar bölge müdürlüğünde saklanır.

Kadın İşçilerin Gece Postalarında Çalıştırılma Koşullarına Dair Yönetmelik

(Resmi Gazete:09/08/2004)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, 18 yaşını doldurmuş kadın işçilerin gece postalarında çalıştırılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 73. Maddesi.

Madde 5 (Kadın İşçilerin Gece Postalarında Çalıştırılma Süreleri): Kadın işçiler her ne şekilde olursa olsun gece postalarında 7,5 saatten fazla çalıştırılmazlar.

Madde 7 (Rapor): Kadın işçilerin, gece postalarında çalıştırılabilmeleri için, işe başlamadan önce işyeri hekimi, işyeri ortak sağlık birimi, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde sırasıyla en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu, sağlık ocağı, Hükümet veya belediye doktorlarına muayene ettirilerek, çalışmalarına engel bir durumun olmadığına dair sağlık raporlarının alınması şarttır. Bu işçilerin muayeneleri her 6 ayda bir tekrarlanır.

Madde 8 (Kadın İşçilerin Çalışan Eşlerinin Gece Postalarında Çalıştırılmaları): Kadın işçinin kocası da işin postalar halinde yürütüldüğü aynı veya ayrı bir işyerinde çalışıyor ise, kadın işçinin isteği üzerine, gece çalıştırılması, kocasının çalıştığı gece postasına rastlamayacak şekilde düzenlenir.

Aynı işyerinde çalışan karı kocanın aynı gece postasında çalışma istekleri, işverence, olanak oranında karşılanır.

Madde 9 (Gebelik ve Analık Durumunda Çalışma ve Bildirim): Kadın işçiler, gebe olduklarının doktor raporuyla tespitinden itibaren doğuma kadar, emziren kadın işçiler ise doğum tarihinden başlamak üzere 6 ay süre ile gece postalarında çalıştırılmazlar. Emziren kadın işçilerde bu süre, ana ve çocuğun sağlığı açısından gerekli olduğunun hekim raporuyla belgelenmesi halinde, 1 yıla kadar uzatılır.

Bu işçilerin bahsedilen sürelerdeki çalışmaları, Gebe ve Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik hükümleri saklı kalmak üzere, gündüz postalarına rastlayacak şekilde düzenlenir.

Madde 10 (Bildirim): Gece postalarında kadın işçi çalıştırmak isteyen işverenler, gece çalıştırılacak kadın işçilerin isim listelerini ilgili bölge müdürlüğüne gönderirler.

Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmeliği (Resmi Gazete: 26/12/2003)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, işçilerin kanserojen ve mutajen maddelere maruziyetinden kaynaklanan risklerden korunması için bu maddelere maruziyetin önlenmesi de dahil olmak üzere gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerini belirlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

- a) **Kanserojen madde:** Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde kanser oluşumuna neden olan veya kanser oluşumunu hızlandıran maddeleri,
- b) **Mutajen madde:** Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde kalıtsal genetik hasarlara yol açabilen veya bu etkinin oluşumunu hızlandıran maddeleri,
- c) **Sınır değeri:** Kanserojen ve mutajen maddenin, işçinin solunum bölgesinde bulunan havadaki, Ek-3'de belirlenen referans zaman aralığındaki, zaman ağırlıklı ortalama konsantrasyonunu ifade eder.

Madde 5 (Risk Değerlendirilmesi): Kanserojen ve mutajen maddelere maruziyet riski bulunan işlerde çalışanların, bu maddelere maruziyet şekli, maruziyet miktarı ve maruziyet süresi belirlenerek risk değerlendirilmesi yapılacak ve alınması gerekli sağlık ve güvenlik önlemleri belirlenecektir.

Risk değerlendirilmesi yapılırken çalışma şartları, maruziyet şekli ve derecesi dikkate alınarak, risk değerlendirmesinin geçerli olduğu süre ile hangi aralıklarla yenileneceği belirlenecek ve her durumda en az 5 yılda bir defa yenilenecektir.

Madde 13 (Eğitim): İşveren, işçilerin ve/veya temsilcilerinin yeterli ve uygun eğitim almalarını sağlayacak, işçilere özellikle aşağıdaki konularda gerekli bilgi ve talimatı verecektir;

- a) Sağlığı etkileyebilecek riskler ile sigara içmenin getireceği ek riskler,
- b) Maruziyeti önlemek için alınması gerekli önlemler,
- c) Hijyen kuralları,
- d) Koruyucu malzeme ve giyim eşyalarının kullanılması,
- e) Kazaların önlenmesi ve kaza halinde kurtarma çalışmaları da dâhil yapılması gereken işler,

Yeni bir risk ortaya çıktığında veya risklerde değişiklik olduğunda eğitim yenilenecek ve belirli aralıklarla tekrarlanacaktır.

İşveren kanserojen ve mutajen madde içeren tesis ve kapların üzerinde bulunması gereken etiket, uyarı ve tehlike işaretleri ile ilgili olarak işçilere gerekli bilgi ve eğitimi verecektir.

Madde 17 (Kayıtların Saklanması): Bu yönetmeliğin 14. maddesinin (c) bendinde ve 16. maddesinin (d) bendinde belirtilen kayıtlar (kişisel sağlık kayıtları) maruziyetin sona ermesinden sonra en az 40 yıl süre ile saklanacaktır.

İşyerinde faaliyetin sona ermesi halinde işveren bu kayıtları Bakanlığa vermek zorundadır.

Madde 18 (Sınır Değerler): Kanserojen ve mutajen maddelerin sınır değerleri Ek-3'de verilmiştir.

EK-III

MESLEKİ MARUZİYET SINIR DEĞERLERİ

Maddenin Adı	EINECS (1)	CAS (2)	Sınır Değerler		Açıklama
			Mg/m ³ (3)	ppm (4)	
Benzen	200-753-7	71-43-2	3.25 (3)	1 (5)	Deri (6)
Vinilklorür monomeri	200-831	75-01-4	7.77 (3)	3 (5)	----
Sert ağaç tozları	----	----	5.0 (5)	----	----

(1) EINECS: Mevcut kimyasal maddelerin Avrupa envanteri

(2) CAS: Kimyasal abstrakt servis numarası

(3) mg/m³: Bir metre küp havadaki maddenin miligram olarak miktarı (20 C sıcaklıkta ve 760 mm Civa basıncında)

(4) ppm: Milyonda kısım olarak hacim (milimetre/metreküp)

(5) Sekiz saatlik referans zamanına göre hesaplanan veya ölçülen değer

(6) Deri yoluyla da maruziyetin olabildiği durumlar

(7) Sert ağaç tozu diğer ağaç tozları ile karışık ise karışımın tümü için bu değer uygulanır.

Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik

(Resmi Gazete: 26/12/2003)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, işyerinde bulunan, kullanılan veya herhangi bir şekilde işlem gören kimyasal maddelerin tehlikelerinden ve zararlı etkilerinden işçilerin sağlığını korumak ve güvenli bir çalışma ortamı sağlamak için asgari şartları belirlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen terim ve kavramlar aşağıda açıklanmıştır;

Kimyasal madde: Doğal halde bulunan veya üretilen veya herhangi bir işlem sırasında veya atık olarak ortaya çıkan veya kazara oluşan her türlü element, bileşik veya karışımlardır.

Tehlikeli kimyasal madde:

- Patlayıcı, oksitleyici, çok kolay alevlenir, alevlenir, toksik, çok toksik, zararlı, aşındırıcı, tahriş edici, alerjik, kanserojen, mutajen, üreme için toksik ve çevre için tehlikeli özelliklerden bir veya birkaçına sahip maddeler,
- Yukarıda sözü edilen sınıflamalara girmemekle beraber kimyasal, fiziko-kimyasal veya toksikolojik özellikleri ve kullanıma veya işyerinde bulundurulma şekli nedeni ile işçilerin sağlık ve güvenliği yönünden risk oluşturabilecek maddeler,
- Mesleki maruziyet sınır değeri belirlenmiş maddelerdir.

Patlayıcı madde: Atmosferik oksijen olmadan da ani gaz yayılımı ile ekzotermik reaksiyon verebilen ve/veya kısmen kapatıldığında ısınma ile kendiliğinden patlayan veya belirlenmiş test koşullarında patlayan, çabucak parlayan katı, sıvı, macunumsu, jelâtinimsi haldeki maddelerdir.

Oksitleyici madde: Özellikle yanıcı maddelerle olmak üzere diğer maddeler ile de temasında önemli ölçüde ekzotermik reaksiyona neden olan maddelerdir.

Çok kolay alevlenir madde: 0°C'den düşük parlama noktası ve 35°C'den düşük kaynama noktasına sahip sıvı haldeki maddeler ile oda sıcaklığında ve basıncı altında hava ile temasında yanabilen, gaz haldeki maddelerdir.

Kolay alevlenir madde:

a) Enerji uygulaması olmadan, ortam sıcaklığında hava ile temasında ısınabilen ve sonuç olarak alevlenen,

b) Ateş kaynağı ile kısa süreli temasta kendiliğinden yanabilen ve ateş kaynağının uzaklaştırılmasından sonra da yanmaya devam eden katı haldeki,

c) Parlama noktası 21° C 'nin altında olan sıvı haldeki,

d) Su veya nemli hava ile temasında, tehlikeli miktarda, çok kolay alevlenir gaz yayan maddelerdir.

Alevlenir madde: Parlama noktası 21°C - 55°C arasında olan sıvı haldeki maddelerdir.

Çok toksik madde: Çok az miktarlarda solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deri yoluyla emildiğinde insan sağlığı üzerinde akut veya kronik hasarlara veya ölüme neden olan maddelerdir.

Toksik madde: Az miktarlarda solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deri yoluyla emildiğinde insan sağlığı üzerinde akut veya kronik hasarlara veya ölüme neden olan maddelerdir.

Zararlı madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deri yoluyla emildiğinde insan sağlığı üzerinde akut veya kronik hasarlara veya ölüme neden olan maddelerdir.

Aşındırıcı madde: Canlı doku ile temasında, dokunun tahribatına neden olabilen maddelerdir.

Tahriş edici madde: Mukoza veya cilt ile direkt olarak ani, uzun süreli veya tekrarlanan temasında lokal eritem, eskar veya ödem oluşumuna neden olabilen, aşındırıcı olarak sınıflandırılmayan maddelerdir.

Alerjik madde: Solunduğunda, cilde nüfuz ettiğinde aşırı derecede hassasiyet meydana getirme özelliği olan ve daha sonra maruz kalınması durumunda karakteristik olumsuz etkilerin ortaya çıkmasına neden olan maddelerdir.

Kanserojen madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde kanser oluşumuna neden olan veya kanser oluşumunu hızlandıran maddelerdir.

Mutajen madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde kalıtsal genetik hasarlara yol açabilen veya bu etkinin oluşumunu hızlandıran maddelerdir.

Üreme için toksik madde: Solunduğunda, ağız yoluyla alındığında, deriye nüfuz ettiğinde erkek ve dişilerin üreme fonksiyon ve kapasitelerini azaltan ve/veya doğacak çocuğu etkileyecek kalıtsal olmayan olumsuz etkileri meydana getiren veya olumsuz etkilerin oluşumunu hızlandıran maddelerdir.

Çevre için tehlikeli madde: Çevre ortamına girdiğinde çevrenin bir veya birkaç unsuru için hemen veya sonradan kısa veya uzun süreli tehlikeler gösteren maddelerdir.

Kimyasal maddenin işlem görmesi: Bu maddelerin üretilmesi, işlenmesi, kullanılması, depolanması, taşınması, atık ve artıkların arıtılması veya uzaklaştırılması işleridir.

Mesleki maruziyet sınır değeri: Başka şekilde belirtilmedikçe, 8 saatlik sürede, çalışanların solunum bölgesindeki havada bulunan kimyasal madde konsantrasyonunun zaman ağırlıklı ortalamasının üst sınırıdır.

Solunum bölgesi: Merkezi, kişinin kulaklarını birleştiren çizginin orta noktası olan 30 cm yarıçaplı kürenin, başın ön kısmında kalan yarısıdır.

Biyolojik sınır değeri: Kimyasal maddenin, metabolitinin veya etkilenmeyi belirleyecek bir maddenin uygun biyolojik ortamdaki konsantrasyonunun üst sınırıdır.

Sağlık gözetimi: Çalışanların belirli bir kimyasal maddeye maruziyetleri ile ilgili olarak sağlık durumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan değerlendirmelerdir.

Tehlike: Bir kimyasal maddenin yapısal özelliği nedeni ile zarar verme potansiyelidir.

Risk: Kimyasal maddenin zarar verme potansiyelinin çalışma ve/veya maruziyet koşullarında ortaya çıkması olasılığıdır.

Madde 6 (Risk Değerlendirmesi): Risk değerlendirmesi aşağıdaki hallerde yenilenecektir:

- 1) Risk değerlendirmesinde belirlenen süre,
- 2) Çalışma koşullarında önemli bir değişiklik olduğunda,
- 3) Ortam ölçümleri ve sağlık gözetimlerinin sonuçlarına göre gerektiğinde,
- 4) Kimyasal maddeler nedeni ile herhangi bir kaza olduğunda,
- 5) En az 5 yılda bir defa.

Madde 8 (Özel Koruyucu ve Önleyici Tedbirler): Tehlikeli kimyasal maddelerle yapılan çalışmalarda aşağıda belirtilen özel önlemler alınacaktır:

- f) İşveren, risk değerlendirmesi sonuçlarını ve risk önleme prensiplerini temel alarak, işçileri kimyasal maddelerin fiziko kimyasal özelliklerinden kaynaklanan tehlikelerden korumak için, bu maddelerin işlenmesi, depolanması, taşınması ve birbirini etkileyebilecek kimyasal maddelerin birbirleriyle temasının önlenmesi de dahil olmak üzere, yapılan işlemin özelliğine uygun olarak aşağıda belirtilen öncelik sırasına göre teknik önlemleri alacak ve idari düzenlemeleri yapacaktır;
  - 1) İşyerinde parlayıcı madde miktarının tehlikeli konsantrasyonlara ulaşması ve kimyasal olarak kararsız maddelerin tehlikeli miktarlarda bulunması önleneyecektir. Bu mümkün değilse,
  - 2) İşyerinde yangın veya patlamaya sebep olabilecek tutuşturucu kaynakların bulunması önleneyecektir. Kimyasal olarak kararsız madde ve karışımların zararlı etki göstermesine sebep olabilecek şartlar ortadan kaldırılacaktır.
  - 3) Parlayıcı maddelerden kaynaklanan yangın veya patlama halinde veya kimyasal olarak kararsız madde ve karışımlarının zararlı fiziksel etkilerinden, işçilerin zarar görmesini önlemek veya en aza indirmek için gerekli önlemler alınacaktır.
  - 4) Patlama basıncının etkisini azaltacak sistemler bulunacaktır.

Madde 10 (İşçilerin Eğitimi ve Bilgilendirilmesi): Tehlikeli kimyasal maddelerle çalışanların eğitimi ve bilgilendirilmesi ile ilgili esaslar aşağıda verilmiştir:

- a) İşveren, işçilere veya temsilcilerine, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 10 ve 12 nci maddelerinde belirtilen hususlarla birlikte özellikle;
  - 1) Risk değerlendirmesi sonucunda elde edilen bilgiler ve çalışma koşullarında önemli bir değişiklik olması halinde gerekli yeni bilgiler,
  - 2) İşyerinde bulunan veya ortaya çıkabilecek tehlikeli kimyasal maddeler ile ilgili, bu maddelerin tanınması, sağlık ve güvenlik riskleri, mesleki maruziyet sınır değerleri ve diğer yasal düzenlemeler,
  - 3) İşçilerin kendilerini ve diğer işçileri korumaları için alınması gerekli önlemler ve yapılması gerekli işler,
  - 4) Tehlikeli kimyasal maddeler için tedarikçiden sağlanan malzeme bilgi formları,

hakkında bilgi sağlamak ve eğitim vermekle yükümlüdür.

İşçiler veya temsilcilerine verilecek bilgi, bu yönetmeliğin 6 ncı maddesine göre yapılan risk değerlendirmesi sonucu ortaya çıkan riskin derecesi ve özelliğine bağlı olarak, sözlü talimat ve yazılı bilgilerle desteklenmiş eğitim şeklinde olacaktır. Bu bilgiler değişen şartlara göre güncellenecektir.

- b) Tehlikeli kimyasal madde bulunan bölümler, kaplar, boru tesisatı ve benzeri tesisat ilgili mevzuata uygun olarak ve içindeki maddeyi ve tehlikelerini açıkça belirtecek şekilde etiketlenecek ve işaretlenecektir.
- c) Kimyasal madde üreticileri veya tedarikçileri, işverenin talep etmesi halinde, risk değerlendirmesi için gerekli olan, bu yönetmeliğin 6 ncı maddesinin (a) bendinde yer alan hususlar ile ilgili tüm bilgileri vermek zorundadır.

Madde 11 (Yasaklar): Ek-3'te liste halinde belirtilen kimyasal maddelerle yapılacak çalışmalarda aşağıda belirtilen hususlara uyulacaktır:

- a) İşçilerin, Ek-3'te belirtilen kimyasal maddelerden veya bu maddelerin kullanıldığı işlemlerden kaynaklanan sağlık risklerinden korunması için bu maddelerin belirtilen oranlardan fazla bulunması halinde bu maddelerin üretilmesi, kullanılması ve işlemlerin yapılması yasaktır.
- b) Ancak, tam kapalı sistemlerde, mümkün olan en az miktarlarda ve işçilerin bu maddelere maruziyetlerinin önlenmesi şartı ile Bakanlıktan izin alınarak Ek-3'te belirtilen maddelerle sadece aşağıdaki hallerde çalışma yapılabilir;
  - 1) Bilimsel araştırma ve deneylerde,
  - 2) Yan ürünlerde veya atık maddelerde bulunan bu maddelerin ayrılması işlerinde,
  - 3) Teknoloji gereği ara madde olarak kullanılması zorunlu olan üretimlerde,
- c) Yukarıda (b) bendinde belirtilen çalışmalar için izin isteyenler,
  - 1) İzin isteme nedeni,
  - 2) Kimyasal madde veya maddelerin yıllık kullanım miktarları,
  - 3) Bu maddelerde çalışacakların sayısı,
  - 4) Maddelerin kullanılacağı işler, reaksiyonlar ve prosesler,
  - 5) İşçilerin bu maddelere maruziyetini önlemek için alınan önlemler, hakkındaki bilgileri Bakanlığa vermek zorundadır.

EK-III

KULLANIMI YASAK OLAN KİMYASAL MADDELER İLE YAPILMASI YASAKLANAN İŞLER

Aşağıda belirtilen kimyasal maddelerin ithali, üretimi ve bu maddelerin işyerinde kullanımı ile kimyasal maddeler ihtiva eden aşağıdaki belirtilen işlerin yapılması yasaktır. Ancak bu maddeler başka bir kimyasal madde içindeki veya atık maddedeki konsantrasyonu, aşağıda verilen limit değerlerin altında bulunuyorsa bu yasak uygulanmaz.

a) Kimyasal Maddeler:

EINECS No (¹)	CAS No (²)	Madde Adı	Yasak Uygulanmayacak Limit Değer
202-080-4	91-59-8	2-naftilamin ve tuzları	% 0.1 (ağırlıkça)

202-177-1	92-67-1	4-aminodifenil ve tuzları	% 0.1 (ağırlıkça)
202-199-1	92-87-5	Benzidin ve tuzları	% 0.1 (ağırlıkça)
202-204-7	92-93-3	4-nifrodifenil	% 0.1 (ağırlıkça)

(¹) EINECS : Kimyasal maddelerin Avrupa Envanteri.

(²) CAS : Kimyasal maddelerin servis kayıt numarası.

Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik

(Resmi Gazete: 11/02/2004)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, işyerindeki risklerin önlenmesinin veya yeterli derecede azaltılmasının, teknik tedbirlere dayalı toplu koruma ya da iş organizasyonu veya çalışma yöntemleri ile sağlanmadığı durumlarda, kullanılacak kişisel koruyucuların özellikleri, temini, kullanımı ve diğer hususlarla ilgili usul ve esasları belirlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Madde 4 (Tanımlar):

B) Aşağıda belirtilenler, kişisel koruyucu donanımdan sayılmaz:

- Özel olarak çalışanın sağlığını ve güvenliğini korumak üzere yapılmamış sıradan iş elbiseleri ve uniformalar,
- Acil kurtarma servislerinin kullandıkları ekipman,
- Askerlerin, polislerin ve diğer kamu güvenli güçlerinin giydiği ve kullandığı kişisel koruyucular,
- Kara taşımacılığında kullanılan kişisel koruyucular,
- Spor ekipmanı,
- Nefsi müdafaayı veya caydırmayı hedefleyen ekipman,
- Riskleri ve istenmeyen durumları ikaz eden, taşınabilir cihazlar.

Ek-2: Kişisel Koruyucu Donanım Listesi

Ek-3: Kişisel Koruyucu Donanım Kullanılmasının Gerekli Olabileceği İşler ve Sektörler

Maden ve Taşocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleye İlgili Yönetmelik

(Resmi Gazete: 14/09/1990)

Madde 1 (Amaç): Yönetmeliğin amacı maden ve taşocakları işletmelerinde, tünel yapımında ve tamamlayıcı tesislerinde çalışan işçilerde pnömokonyoz (akciğer toz) hastalığına neden olacak toz oluşumunu önlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 1475 sayılı İş Kanunu'nun 74 üncü maddesine istinaden çıkarılan "Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük"ün 380 inci maddesine dayanılarak düzenlenmiştir.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

Toz: Maden ve taş ocaklarında, tünel yapımında ve tamamlayıcı tesislerinde işyeri havasına yayılan mineral ve kayaç parçacıklarını,

Solunabilir Toz: Aerodinamik eşdeğer çapı 0-5 mikron büyüklüğünde kristal veya amorf yapıda toz ile çapı 3 mikrondan küçük, uzunluğu çapın en az 3 katı olan ipliksi tozları,

Fibrojen Toz: Solunumla akciğerlere ulaşarak biriken ve bunun sonucunda dokusal değişim oluşturarak akciğerlerde fonksiyonel bozukluk yapan tozları,

İnert Toz: Solunumla akciğerlere ulaşmalarına rağmen akciğerlerde fonksiyonel bozukluk yapmayan tozları,

Pnömonyoz - Akciğer Toz Hastalığı: Akciğerlerde toz birikmesi ve buna karşı dokusal tepkime sonucu oluşan akciğer hastalığını,

Toz Ölçümü: Ortam havasında gravimetrik esasa veya ipliksi tozlarda lif sayısına göre toz miktarını belirlemeyi,

Tozsuz İşler: Ortam havası eşik sınır değeri (ESD) 0 MG/m³ olan işleri,

Tozla Mücadele Birimi (TMB): Maden ve taş ocaklarında, tünel yapımında ve tamamlayıcı tesislerinde Yönetmelik hükümlerine uygun biçimde tozla mücadele işlevini üstlenecek birimi,

Toz Kontrol Mühendisi: Toz kontrolü konularında eğitim veya kurs görmüş ve daimi olarak işyerinde görevli olan maden veya jeoloji mühendisini, birden fazla işletmesi olan işverenlerin işletmelerden birinde veya Genel Müdürlük merkezinin bulunduğu yerde ikamet eden maden veya jeoloji mühendisini,

Toz Laboratuvar Sorumlusu: Laboratuvarda toz değerlendirmeleri konusunda eğitim görmüş jeoloji, maden ve kimya mühendisi veya kimyageri,

Örnekçi: Maden ve taş ocaklarında, tünel yapımında ve tamamlayıcı tesislerinde çalışma ortamından örnek alma konusunda eğitim görmüş işçi veya teknisyeni,

Tozla Mücadele Komisyonu (TMK): Yönetmelikle ilgili konularda alınacak kararlara esas olmak üzere teknik ve tıbbi açıdan görüşler hazırlamak amacıyla oluşturulan komisyonu,

İSGÜM: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Merkezi ve bu Merkezin bölge laboratuvar şefliklerini,

Eşik Sınır Değer (ESD;TWA): Uzun süre ve olağan çalışma saatlerinde sağlık açısından herhangi bir sorun oluşturmayan günlük aşılması gereken değeri,

Tam Kapalı Sistem: Tozun kaynağından emilerek çöktürme ve lüzum halinde filtre işleminden sonra, eşik sınır değerlerin altında toz bulunduran havayı çalışma ortamına bırakan sistemi, Kristal yapıda SiO₂, Kuvarsi tridimit, kristobaliti,

Asbest: Serpantin veya amfibol gruplarına giren lif yapılı minerallerden kirizotil (beyaz asbest), aktinolit, amozit (kahverengi asbest) antofillit, krokidolit (mavi asbest), tremolit minerallerinden birini veya birkaçını içeren karışımı,

Toz Örneklemme Cihazı: Ortam havasındaki solunabilir tozları örneklemeye yarayan cihazı ve kişisel toz toplama cihazını, Standart Göğüs Filmi: 35x35 cm. veya daha büyük boyutta ILO sınıflandırılmasına göre 1 ve 2 nci kalitede göğüs radyografisini,

A Okuyucu: ILO Uluslararası Pnömonkonyoz Radyografisi Sınıflandırması konusunda eğitim almış hekimi,

B Okuyucu: ILO Uluslararası Pnömonkonyoz Radyografisi Sınıflandırması konusunda eğitim almış göğüs hastalıkları veya radyoloji uzmanı hekimi,

ifade eder.

Madde 6 (Tozla Mücadele Komisyonu (TMK)):Sağlık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, maden işkolunda kendisine mensup işçi ve işveren sayısı en yüksek işçi ve işveren konfederasyonlarından birer temsilci ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcileri ve Bakanlıkça uygun görülecek tozla mücadele ve pnömokonyoz konularında çalışmaları bulunan bir hekim ve bir mühendisin katılmasıyla bir komisyon kurulur. Bu komisyon üyelerinin görev süresi üç yıldır. Süresi bitenler yeniden görevlendirebilir.

Bu komisyon en az altı ayda bir defa toplanarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İşçi Sağlığı Daire Başkanlığının, İş Teftiş Kurulu Başkanlığının Yönetmelik kapsamına giren işyerleri işverenlerinin ve konu ile ilgili diğer kuruluşların Yönetmelik uygulamasına ilişkin görüş ve önerilerini inceleyerek karara bağlar. T.M.K'nın sekreterlik hizmetleri, İşçi Sağlığı Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

Madde 8 (Tozla Mücadele Birimi Kurulacak İşyerleri): Toplam işçi sayısı 300 ve daha fazla olan işletmeler TMB kurmakla yükümlüdürler. İşçi sayısı 300'den az olan işyerleri, üretim kapasitesi, İSGÜM ölçüm sonuçlarına dayanarak tozun niteliği ve yoğunluğuna göre Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş müfettişinin veya İSGÜM'ün teklif edeceği işyerleri, TMK'nın uygun görmesi durumunda TMB kurmak zorundadır. Yönetmelik kapsamına giren ve aynı il sınırları dâhilinde veya 100 km. çaplı alan içindeki işyerleri ortaklaşa Tozla Mücadele Birimi kurabilirler. Bir TMB kurmuş olan işveren, aynı tozla mücadele birimi ile farklı illerde ve diğer işletmelerindeki tozla mücadele işlemlerini yürütebilir.

Madde 9 (Tozla Mücadele Birimi):Tozla Mücadele Birimi; bir toz kontrol mühendisi, toz laboratuvar sorumlusu, yeterli sayıda örnekçi, örnek alma cihazı ve laboratuardan oluşur.

Makine Koruyucuları Yönetmeliği (Resmi Gazete: 17/05/1983)

Madde 1 (Amaç):Bu yönetmelik, 23 Mayıs 1967 tarih, 872 sayılı Kanunun uygulanması ve 1475 sayılı İş Kanununun 74. maddesi uyarınca yürürlüğe konmuş olan tüzüklerin ilgili hükümlerine açıklık getirilmesi amacıyla çıkartılmıştır.

Madde 3 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

"Makine" deyimi; bir tür enerjiyi başka bir tür enerjiye çevirerek veya insan gücü ile belirli işler yapan çeşitli kısımlardan meydana gelmiş araçları,

"Koruyucu" deyimi; makinelerin transmisyon düzenlerinde hareketli parçalarında ve operasyon noktalarında kullanılan koruma düzeni ile güvenli olmayan durumlarda kullanılacak durdurma sisteminin tümünü,

"Transmisyon düzeni" deyimi; güç aktaran milleri, volanları, kasnakları, kayışları, kaplinleri, muyluları, bilyeleri, krankları, kavramaları, dişli düzenlerini, zincir ve dişlisi gibi elemanları,

"Hareketli parçalar" deyimi; makine ve tezgâhlarda güç aktarmayan ancak hareket eden (örneğin planyaların kalem tespit başlıkları, besleme merdaneleri, vargel tablaları vb. gibi) elemanları,

"Operasyon noktaları" deyimi; makine ve tezgâhta talaş kaldıran, şekillendiren, delen, ezen, kesen veya başka şekilde işlem yapan kısım ile iş alıp verirken tehlikeli olan bölgeleri,

"Durdurma düzeni" deyimi; konveyör kayışlarının yanlarında bulunan güvenlik halatları, koruyuculara kilitleri, imdat düğme ve frenleri, asansör paraşütleri gibi güvenli olmayan durumlarda sistemi durdurmaya sağlayan düzenekleri belirtir.

Madde 4 (Koruyucuların Özellikleri): Koruyucular, operatör ile makine ve tezgâhta görevli diğer personeli kaza, iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı koruyacak, parça sıçraması, gaz, toz intişarı gibi durumları da önleyecek nitelik ve biçimde olacaktır. Koruyucular, tezgâhla doğrudan ilgisi olmamakla birlikte tezgâh veya makine çevresinde bulunanların da hareket eden kısımlarla temasını önleyecektir.

Madde 7 (Koruyucu Aralığı): Pres giyotin ve benzeri tezgâhlarda koruyucu aralığı ile operasyon noktasına olan uzaklıklar aşağıda verilmiştir.

Koruyucu Aralığı (en çok mm)	Koruyucunun Operasyon Noktasına Uzaklığı (mm)
6	0 - 30
10	38 - 53
13	53 - 78
16	78 - 130
20	130 - 155
22	155 - 180
32	180 - 206

Bu ölçüler esas olmamakla birlikte, çalışan elini düz olarak tezgâh tablası üzerinde hareket ettirdiğinde, koruyucu aralığından geçen parmak uçları operasyon noktasına ulaşmayacaktır.

Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik (Resmi Gazete: 26/12/2003)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, işyerlerinde oluşabilecek patlayıcı ortamların tehlikelerinden çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak için alınması gerekli önlemleri belirlemektir.

Madde 2 (Kapsam): Bu yönetmelik, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren ve patlayıcı ortam oluşma ihtimali bulunan işyerlerini kapsar. Ancak;

- Hastalara tıbbi tedavi uygulamak için ayrılan yerler ve tıbbi tedavi uygulaması,
- 01/4/2002 tarihli ve 24713 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Gaz Yakan Cihazlara Dair Yönetmelik kapsamında yer alan cihazların kullanılması,

- c) Patlayıcı maddelerin ve kimyasal olarak kararsız halde bulunan maddelerin üretimi, işlemlerden geçmesi, kullanımı, depolanması ve nakledilmesi,
- d) Sondaj üretimiyle maden çıkarma işleri ile yer altı ve yerüstü maden çıkarma işleri,
- e) Uluslar arası antlaşmaların kapsamında bulunan kara, hava ve su yolu taşıma araçlarının kullanılması, bu yönetmelik kapsamı dışındadır.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

- a) Patlayıcı ortam: yanıcı maddelerin gaz, buhar, sis ve tozlarının atmosferik şartlar altında hava ile oluşturduğu ve herhangi bir tutuşturucu kaynakla temasında tümüyle yanabilen karışımı,
- b) Normal çalışma şartları: Bir tesisin tasarılan amaç doğrultusunda, ölçü ve değerlerde çalıştırılmasını ifade eder.

Patlayıcı Ortam Oluşturabilecek Yerlerin Sınıflandırılması

1-Patlayıcı Ortam Oluşturabilecek Yerler

Çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak için özel önlem alınmasını gerektirecek miktarda patlayıcı karışım oluşturabilecek yerler, bu yönetmeliğe göre tehlikeli kabul edilecektir.

Çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak için özel önlem alınmasını gerektirecek miktarda patlayıcı karışım oluşması ihtimali bulunmayan yerler bu yönetmeliğe göre tehlikesiz kabul edilecektir.

Patlayıcı ve/veya yanıcı maddelerin hava ile yaptıkları karışımların, bağımsız olarak bir patlama meydana getirmeyecekleri yapılacak araştırmalarla kanıtlanmadıkça, bu maddeler patlayıcı ortam oluşturabilecek maddeler olarak kabul edilecektir.

2-Tehlikeli Yerlerin Sınıflandırılması

Tehlikeli yerler, patlayıcı ortam oluşma sıklığı ve bu ortamın devam etme süresi esas alınarak, bölgeler halinde sınıflandırılır.

Bölge 0: Gaz, buhar ve sis halindeki patlayıcı maddelerin hava ile karışımından oluşan patlayıcı ortamın sürekli olarak veya uzun süre ya da sık sık olduğu yerler.

Bölge 1: Gaz, buhar ve sis halindeki patlayıcı maddelerin hava ile karışımından oluşan patlayıcı ortamın normal çalışma koşullarında ara sıra meydana gelme ihtimali olan yerler.

Bölge 2: Gaz, buhar ve sis halindeki patlayıcı maddelerin hava ile karışarak normal çalışma koşullarında patlayıcı ortam oluşturma ihtimali olmayan yerler ya da böyle bir ihtimal olsa bile patlayıcı ortamın çok kısa bir süre için kalıcı olduğu yerler.

Bölge 20: Havada bulut halinde bulunan yanıcı tozların, sürekli olarak veya uzun süreli ya da sık sık patlayıcı ortam oluşturabileceği yerler.

Bölge 21: Normal çalışma koşullarında, havada bulut halinde bulunan yanıcı tozların ara sıra patlayıcı ortam oluşturabileceği yerler.

Bölge 22: Normal çalışma koşullarında, havada bulut halinde bulunan yanıcı tozların patlayıcı ortam oluşturma ihtimali bulunmayan ancak böyle bir ihtimal olsa bile bunun yalnızca çok kısa bir süre için geçerli olduğu yerler.

Ekipmanların ve Koruyucu Sistemlerin Seçiminde Uygulanacak Kriterler

Risk değerlendirmesine göre hazırlanan patlamadan korunma dökümanında aksi belirtilmemesi halinde, patlayıcı ortam oluşabilecek tüm yerlerdeki ekipman ve koruyucu sistemler, 27/10/2002 tarihli ve 24919 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Muhtemel Patlayıcı Ortamlarda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemlerle İlgili Yönetmelikte belirtilen kategorilere göre seçilecektir.

Özellikle gazlar, buharlar, sisler ve tozlar için aşağıda belirtilen bölgelerde, karşılığında verilen kategorideki ekipman kullanılacaktır.

Bölge 0 veya Bölge 20: Kategori 1 ekipman,

Bölge 1 veya Bölge 21: Kategori 1 veya 2 ekipman,

Bölge 2 veya Bölge 22: Kategori 1,2 veya 3 ekipman.

Patlayıcı Ortam Oluşabilecek Yerler İçin Uyarı İşareti

Uyarı işaretinin belirleyici özellikleri:

- Üçgen şeklinde
- Siyah kenarlar ve sarı zemin üzerine siyah yazı,
- Sarı zemin işaret alanının en az %50'si kadar olacaktır.

Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

(Resmi Gazete: 07/04/2004)

Madde 1 (Amaç ve Kapsam): Nitelikleri dolayısıyla sürekli çalıştıkları için durmaksızın birbiri ardına postalar halinde işçi çalıştırılarak veya nöbetleşe işçi postaları ile yapılan işlerde, çalışma sürelerine, gece çalışmalarına, hafta tatillerine ve ara dinlenmesine ilişkin özel usul ve esaslar bu yönetmelikte düzenlenmektedir.

Madde 2 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 76. Maddesi.

Madde 3 (Düzenleme ve İlan Yükümlülüğü): İşveren veya işveren vekilleri, posta sayısı ile her postanın işe başlama ve bitirme saatlerini, postalar halinde çalıştırdıkları işçilerin ad ve soyadlarını, ara dinlenmelerini, hafta tatillerini ve bunlara ilişkin değişiklikleri düzenleyerek işyerinde işçilerin kolayca görüp okuyabilecekleri şekilde ilan etmekle yükümlüdür.

Madde 4 (İşçi Postaları Sayısının Düzenlenmesi):

- a) Nitelikleri dolayısıyla sürekli çalıştıkları için durmaksızın birbiri ardına postalar halinde işçi çalıştırılarak yürütülen işlerde posta sayısı 24 saatlik süre içinde en az 3 işçi postası çalıştırılacak şekilde düzenlenir.

Madde 5 (Gece Çalıştırılma Yasağı): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 69. Maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan gece dönemine denk düşen 20:00-06:00 saatleri arasında –ki işçi postalarında, 18 yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçilerin çalıştırılmaları yasaktır.

Madde 8 (İşçi Postalarının Değişme Süresi): Gece ve gündüz işletilen ve nöbetleşe işçi postaları çalıştırılarak yürütülen işlerde postalar; en fazla bir iş haftası gece çalıştırılan işçilerin, ondan sonra gelen ikinci iş haftasında gündüz çalıştırılmaları suretiyle ve postalar birbirlerinin yerini alacak şekilde düzenlenir.

İşin niteliği ve yürütümü, iş sağlığı ve güvenliği göz önünde tutularak, gece ve gündüz postalarında iki haftalık nöbetleşme esası da uygulanabilir.

Madde 9 (Posta Değişiminde Dinlenme Süresi): Posta değişiminde işçiler sürekli olarak en az 11 saat dinlendirilmeden çalıştırılmaz. Bu hüküm, postası değiştirilen işçilere de uygulanır.

Madde 11 (Hafta Tatili): Postalar halinde işçi çalıştırılarak yürütülen işlerde, işçilere, haftanın bir gününde 24 saatten az olmamak üzere ve nöbetleşme yolu ile hafta tatili verilmesi zorunludur.

Madde 12 (İsim Listeleri): İşveren veya işveren vekilleri, postalar halinde işçi çalıştırılarak yürütülen işlerde, her postada çalışan işçilerin ad ve soyadlarını kapsayan listeler ile bu işçiler için işe başlamadan önce alınan periyodik sağlık raporlarının bir nüshasını ilgili bölge müdürlüğüne vermekle yükümlüdür.

Titreşim Yönetmeliği

(Resmi Gazete: 23/12/2003)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, işçilerin mekanik titreşime maruz kalmaları sonucu ortaya çıkabilecek sağlık ve güvenlik risklerinden korunmalarını sağlamak için alınması gerekli önlemleri belirlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Madde 5 (Maruziyet Sınır Değerleri ve Maruziyet Etkin Değerleri):

- a) El-kol titreşimi için;

- 1) Sekiz saatlik çalışma süresi için günlük maruziyet sınır değeri 5 m/s^2 ,
  - 2) Sekiz saatlik çalışma süresi için günlük maruziyet etkin değeri $2,5 \text{ m/s}^2$,
- b) Bütün vücut titreşimi için;
- 1) Sekiz saatlik çalışma süresi için günlük maruziyet sınır değeri $1,15 \text{ m/s}^2$,
  - 2) Sekiz saatlik çalışma süresi için günlük maruziyet etkin değeri $0,5 \text{ m/s}^2$ olacaktır.

Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği (Resmi Gazete: 23/12/2003)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, yapı işyerlerinde alınacak asgari sağlık ve güvenlik şartlarını belirlemektir.

Madde 2 (Kapsam): Bu yönetmelik, Yer altı ve Yerüstü Maden İşletmelerinde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği ile Sondajla Maden Çıkarılan İşletmelerde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği kapsamındaki işyerleri hariç, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına giren tüm yapı işyerlerinde uygulanır.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78. Maddesi.

Madde 4 (Tanımlar): Bu yönetmelikte geçen;

- a) Yapı İşleri: İnşa ve inşaat mühendisliği işlerinin yürütüldüğü Ek-1'de yer alan işler ile benzeri diğer işleri,
- b) Proje: Yapı işlerinin tasarımından tamamlanmasına kadar yürütülen tüm işleri,
- c) İşveren: projeyi üstlenen ve işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiyi,
- d) Proje Sorumlusu: İşveren tarafından görevlendirilen ve işveren adına projenin hazırlanmasından, uygulanmasından ve uygulamanın kontrolünden sorumlu gerçek veya tüzel kişiyi,
- e) Alt İşveren: İşverenden yapı işyerinde yürütülen asıl işin bir bölümünde veya yardımcı işlerinde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran gerçek veya tüzel kişiyi,
- f) Kendi Adına Çalışan İşçi: Yapı işyerinde işçi ve işveren dışında, iş yapan ve yanında işçi çalıştırmayan, projenin tamamlanmasında profesyonel katkı sağlayan kişiyi,
- g) Hazırlık Koordinatörü: Projenin hazırlık aşamasında işveren veya proje sorumlusu tarafından sorumluluk verilen ve bu yönetmeliğin yedinci maddesinde belirtilen sağlık ve güvenlikle ilgili görevleri yapan gerçek veya tüzel kişiyi,
- h) Uygulama Koordinatörü: Projenin uygulanması aşamasında işveren veya proje sorumlusu tarafından sorumluluk verilen ve bu yönetmeliğin sekizinci maddesinde belirtilen sağlık ve güvenlikle ilgili görevleri yapan gerçek veya tüzel kişiyi, ifade eder.

Madde 5 (Koordinatörlerin Atanması, Sağlık ve Güvenlik Planı ve Bildirim):

- c) İşveren veya proje sorumlusu aşağıda belirtilen durumlarda, yapı işine başlamadan önce Ek-3'te belirtilen bilgileri içeren bildirim Bakanlığın ilgili bölge müdürlüğüne vermekle yükümlüdür;

- Yapı işi 30 iş gününden fazla sürecek ve devamlı olarak 20’den fazla işçi çalıştırılacaksa,
- İşin büyüklüğü 500 yevmiyeden fazla çalışma gerektiriyorsa.

Bu bildirimde belirtilen bilgilerin yer aldığı levha, açıkça görünecek şekilde yapı alanının uygun bir yerine konulacaktır. Gerektiğinde bu bilgiler güncelleştirilecektir.

EK-1 YAPI İŞLERİ (İNŞA VE MÜHENDİSLİK ÇALIŞMALARI) LİSTESİ	EK-3 YÖNETMELİĞİN 5. MADDESİNİN (c) BENDİNE GÖRE ÖN BİLDİRİMDE YER ALMASI GEREKEN HUSUSLAR
1- Kazı 2- Hafriyat 3- İnşa 4- Prefabrik elemanların montajı ve sökümü 5- Değiştirme veya donatma 6- Tadilatlar 7- Yenileme 8- Tamir 9- Sökme 10- Yıkım 11- Restorasyon 12- Bakım, boyama ve temizleme 13- Drenaj	1. Bildirim tarihi, 2. İnşaatın tam adresi, 3. Yüklenicilerin ad ve adresi, 4. Proje tipi (*), 5. Proje sorumlularının adı ve adresi, 6. Proje hazırlık safhasındaki güvenlik ve sağlık koordinatörlerinin adı ve adresi, 7. Proje uygulama safhasındaki güvenlik ve sağlık koordinatörlerinin adı ve adresi, 8. İşin planlanan başlama tarihi, 9. Planlanan çalışma süresi, 10. İnşaat alanında çalışacak tahmin edilen azami işçi sayısı, 11. İnşaat alanında çalışacak müteahhitler ve kendi adına çalışan kişilerin sayısı, 12. Seçilmiş müteahhitler hakkında bilgi. (*) Yapılan inşaatın yapı çeşidi yazılacaktır (köprü, bina, yol gibi)

Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği (Resmi Gazete: 03/03/2004)

Madde 1 (Amaç): Bu yönetmeliğin amacı, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 53 üncü maddesi uyarınca, işverenlerce işçilere verilecek yıllık ücretli izinlerin usul ve esaslarını belirlemektir.

Madde 3 (Dayanak): 4857 sayılı İş Kanunu’nun 60. Maddesi.

Madde 6 (Yıllık Ücretli İzin Uygulanması): Yıllık ücretli izin işveren tarafından bölünemez.

Bu iznin 53 üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesi zorunludur.

Ancak, 53 üncü maddede öngörülen izin süreleri, tarafların anlaşması ile bir bölümü 10 günden aşağı olmamak üzere en çok 3’e bölünebilir.

İşveren tarafından yıl içinde verilmiş bulunan diğer ücretli ve ücretsiz izinler veya dinlenme ve hastalık izinleri yıllık ücretli izne mahsup edilmez.

Yıllık ücretli izin günlerinin hesabında izin süresine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

Yıllık ücretli izinleri işyerinin kurulu bulunduğu yerden başka bir yerde geçirecek olanlara istemde bulunmaları ve bu hususu belgellemeleri koşulu ile gidiş ve dönüşlerinde yolda geçecek süreleri karşılamak üzere işveren toplam 4 güne kadar ücretsiz yol izni vermek zorundadır.

Madde 7 (İzin İsteğinin Zamanı): İşçi yukarıdaki maddelere göre hak ettiği yıllık ücretli iznini, kullanmak istediği zamandan en az 1 ay önce işverene yazılı olarak bildirir.

Madde 8 (İzin İsteği ve Verilmesi): İşçi yıllık izin isteminde, adını, soyadını, varsa sicil numarasını, iznini hangi tarihler arasında kullanmak istediğini ve ücretsiz yol izni isteyip istemediğini yazar.

Aynı tarihe rastlayan izin isteklerinde; işyerindeki kıdem ve bir önceki yıl iznini kullandığı tarih dikkate alınarak öncelikler belirlenir.

Yol izni alanlar bu süreyi kullanmadan işe dönerlerse, işveren bunları anılan sürenin bitiminden önce işe başlatmayabilir.

Madde 9 (İzin Süresinin Tespiti): İşçinin izin süresi, iznini hak ettiği tarihteki hizmet süresine ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 55 inci maddesine göre belirlenir.

İşyerinde işe başladığı günden itibaren deneme süresi de içinde olmak üzere en az 1 yıl çalışmış olan işçilere yıllık ücretli izin verilir. Yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemez.

İşçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi, hizmet süresi;

- a) 1 yıldan 5 yıla kadar (5 yıl dâhil) olanlara 14 günden,
- b) 5 yıldan fazla 15 yıldan az olanlara 24 günden,
- c) 15 yıl (dâhil) ve daha fazla olanlara 26 günden az olamaz.

Ancak, 18 ve daha küçük yaştaki işçilerle 50 ve daha yukarı yaştaki işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi 20 günden az olamaz.

Madde 10 (Toplu İzin): İşveren veya işveren vekili Nisan ayı başı ile Ekim ayı sonu arasındaki süre içinde, işçilerin tümünü veya bir kısmını kapsayan toplu izin uygulayabilir.

Madde 15 (İzin Kurulunun Oluşumu): İşçi sayısı 100'den fazla olan işyerlerinde işveren veya vekilini temsilen 1, işçileri temsilen 2 kişi olmak üzere toplam 3 kişiden oluşan izin kurulu kurulur.

Kurula işveren temsilcisi başkanlık eder. Kurulun başkanı dışında kalan işçi üyeleri ve yedekleri işyerinde varsa, işyeri sendika temsilcileri tarafından seçilir.

Madde 18 (İzin Kurulu Bulunması Zorunlu Olmayan İşyerleri): İşçi sayısı 100 kişiden az olan işyerlerinde; izin kurulunun görevleri, işveren veya işveren vekili veya bunların görevlendireceği bir kişi ile işçilerin kendi aralarında seçecekleri bir temsilci tarafından yerine getirilir.

druzonline
İŞ SAĞLIĞI OTOMASYONU

*** UYARI: DERS NOTUNDA YAZIM VE İMLA HATALARI SÖZKONUSU OLABİLİR.

*** UYARI: BU DERS NOTU BİR İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ FORUMUNDA, BİR FORUM ÜYESİ TARAFINDAN PAYLAŞILMIŞTIR. BİLGİLERİN DOĞRULUĞU KONTROL EDİLMEMİŞTİR.